

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

ESBJERG

KOMMUNALE SKOLEVÆSEN

SKOLEÅRET 1951—52

ESBJERG
KOMMUNALE SKOLEVÆSEN

Beretning

for skoleåret 1. august 1951—1. Juli 1952

SKOLEDireKTØR N. P. ANDERSEN

*»Er barnet et kar, der skal fyldes,
eller er det en spire, der skal gro?«*

(Martin A. Hansen.)

Administration, ledelse og tilsyn

pr. 31. marts 1952.

Esbjerg skolekommission:

Direktør G. Ulrik, formand.
Ingeniør H. F. Hoffmeyer, næstformand.
Landsretssagfører J. Bødker.
Bogholder S. Ødum Jensen.
Typograf Sigurd Borch.
Smed Johs. Pedersen.
Fiskeeksportør Hans Clausen.
Fhv. borgmester L. Høyer-Nielsen.
Arbmd. Aage Andresen.
Fru Else Svarrer.
Forretningsfører Emil Nielsen.
Fru D. Kaae.
Fru Grethe Kodahl.
Eksp.sekr. Viggo Madsen.
Læge Henning L. Jensen.

Esbjerg byråds skoleudvalg:

Skoleinspektør frk. Margr. Hald, formand.
Overlærer S. Holt Jensen.
Overbibliotekar frk. Ingrid Vig Jensen.
Smed Johs. Pedersen.
Fiskeeksportør Hans Clausen.

Ungdomsskolenævnet for Esbjerg købstadkommune:

Fiskeeksportør Hans Clausen	(v. a. Esbjerg byråd), formand.
Lærerinde frk. K. M. Nielsen	(v. a. Esbjerg byråd),
Smed Johs. Pedersen	(v. a. Esbjerg skolekommission),
Forretningsfører Emil Nielsen	(v. a. Esbjerg skolekommission),
Viceinspektør Karl Bruun	(v. a. Fælleslærerrådet),
Lærer Max Søndergård	(v. a. Fælleslærerrådet), næstform.
Murermester Ove Rasmussen	(v. a. Arbejdsgiverforeningen),
Arbejdsmand Chr. Kjeldsen	(v. a. Arbejdernes fællesorganisation),
Læge frk. Karen Frandsen	(v. a. Dansk kvindesamfund),
Skoleinspektør N. Sæderup	(v. a. Arbejdernes oplysningsforbund),
Fiskeskipper Jens S. Christensen	(v. a. Esbjerg fiskeriforening),
Husmoder fru N. Bendixen	(v. a. Husligt arb.forbund),
Kontorbestyrer H. P. Philipsen	(v. a. Amts arbejdsanvisningen),
Fru Agnes Nielsen	(v. a. Esbjerg husmoderforening),
Forstander M. Astrup	(repr. for Aften- og ungdomsskolen),
Skoledirektør N. P. Andersen	Sekretær og tilsynsførende.

Tilsynsførende ved kristendomsundervisningen:

Sognepræst A. Arentoft (Vor Frelzers kirke).

Sognepræst Kai Brask (Zions kirke).

Sognepræst Thøger Gregersen (Jerne kirke).

Fælleslærerrådet:

Formand: Viceinspektør Karl M. Bruun, Stormg. skole.

Lærerrådene:

Formand for lærerrådet

ved Boldesager skole:	Kommunelærer Arne Schmidt,
» Danmarksgades skole:	» Th. E. Thomasen,
» Gammelby skole:	Overlærer E. Z. Suhr,
» Jerne skole:	» Kaj Jensen,
» Rørkjær skole:	Kommunelærer J. Holmberg,
» Stormgades skole:	Viceinspektør Karl M. Bruun,
» Vestre skole:	Overlærer Jacob Andersen.
» Østre skole:	Viceinspektør H. A. Hansen.

Skolevæsenets administration:

N. P. Andersen, skoledirektør,
 Dagmar Jensen, overassistent,
 Karen Marie Petersen, kommuneassistent,
 Dorit Feldberg, kontorassistent,
 Asgerd Kjær, kontorelev.

Skolevæsenets kontor:

Skolegade 54.

Telefon 4040, lokal 340, 341 og 342.

Skoledirektøren træffes skoledage undt. lørdag kl. 14—15 (privat:
 Havnegade 83, tlf. 1113).

Vikaranvisning og ekspedition kl. 7,30—12 og 13—16. Lørdag efter-
 middag er kontoret lukket.

Esbjerg kommunale skoler:

Boldesager skole (B):	Skoleinspektør Ingemann Jensen tlf. 3176, priv. 1465.
Danmarksgades skole (D):	Skoleinspektør F. Klintø tlf. 887, priv. 3009.
Gammelby skole (G):	Skoleinspektør Sv. E. Løkkegaard tlf. 1592.
Jerne skole (J):	Skoleinspektør P. Wåben tlf. 1736, priv. 2866.
Rørkjær skole (R):	Skoleinspektør John Jensen tlf. 2163, priv. 854.
Stormgades skole (S): m. pavillonen i Grådybet	Skoleinspektør S. Laursen tlf. 289, priv. 2150.

Vestre skole (V):	Skoleinspektør N. Sæderup
m. Anneksskolen og Vester-	tlf. 395, priv. 2238.
havssk. (tlf. 3913)	
Østre skole (Ø):	Skoleinspektør frk. Margr. Hald
	tlf. 308, priv. 775.
Veldbæk skole (Ve):	} Førstelærer Axel Knudsen
Tourup skole (T):	

Samtlige skoler har kontortid kl. 13—14, undtagen lørdag.

Esbjerg kommunale fortsættelsesskoler:

Forstander M. Astrup, tlf. 3173 (kl. 14—15).

Husholdningskonsulent frk. Johanne Rasmussen, tlf. 3678.

Skolevæsenets hygiejniske foranstaltninger:

- Skolepsykiater: Overlæge, dr. med., Ib Ostenfeld, Vester Vedsted.
Reservelæge B. Jørgensen, Vester Vedsted.
- Skolepsykolog: Konsulent fru K. Lorck Pedersen, Kronprinsensgade 33,
tlf. 2801, priv. 2164.
- » : Erik A. Matthiessen, Kronprinsensgade 33, tlf. 2801,
priv. 2801.
- Lægeaut. tælærer: Oluf Schultz, Anneksskolen, tlf. 4040, lokal 343,
priv. 3015.
- Socialrådgiver: Frk. Iris Mogensen, Kronprinsensgade 33, tlf. 2801
kl. 8—9 og 13—14.
- Skoletandklinikken: Overtandlæge S. Å Vedel-Petersen, D. skole,
tlf. 1020. Rørkjær skole tlf. 3459.
- Skolelæge: L. M. Jakobsen tlf. 3200
» H. Marqvard tlf. 2271
Skolelægerne træffes på skolerne til efternævnte
tider:
- Danmarksgades skole: onsdag kl. 10, tlf. 4043
Jerne skole : torsdag kl. 9
Rørkjær skole : torsdag kl. 11, tlf. 3459
Stormgades skole : onsdag kl. 9, tlf. 3589
Vestre skole : onsdag kl. 8, tlf. 3595
Østre skole : onsdag kl. 11, tlf. 3588
- Specialister: Overlæge S. Fr. Nielsen: Høreundersøgelser tlf. 2212
Overlæge, dr. med. J. N. Lorenzen, Spangsbjerg
Sanatorium (tuberkulinprøver og røntgengen-
nemlysninger) tlf. 1010
- Skolesundhedsplejersker: Frk. Ellen Jepsen Degn, tlf. 3459.
Frk. Warla Østbirk, tlf. 4043.
Frk. Beate Hansen, tlf. 3589.
Fru Ella Sørensen, tlf. 3585.

Skolebygningerne

(pr. 15. august 1952).

Esbjerg kommunale skolevæsen råder over følgende bygninger.

Opførelsesår		Forsikringssummer		
<i>Boldesager skole</i>				
matr. nr. 2 is Boldesager				
Skolebygning	1922	Bygninger	214.175	
Skolebygninger	1949	Inventar		73.800
		Bygninger	1.800.000	
		Inventar	ikke ende- lig forsikr.	225.000
Inspektørbolig		Bygning	50.500	
<i>Danmarksgades skole</i>				
matr. nr. 259 E. k. b.				
Skolebygning	1889			
»	1894	Bygninger	1.073.700	
Gymnastiksalsbygning	1902	Inventar		319.000
»	1907			
Skolebygning og gymnastiksalsbygning	1909	Tandteknikken ...		52.000
Læskur	1911			
Toilethygning	1942			
<i>Gammelby skole</i>				
matr. nr. 4 am Gammelby.				
Skolebygning	1894			
»	1914	Bygninger	385.940	
»	1926	Inventar		71.100
Tilbygning	1933			
Gymnastiksalsbygning, tilbygning ...	1938			
Toilethygning	1938			
Skolebygning	1951	Bygninger	400.000	Ikke ende- lig forsikr.
<i>Jerne skole</i>				
matr. nr. 2 a Jerne.				
Tidligere kæmnerkontor	1909			
Den vestlige skolebygning antagelig opført	1905	Bygninger	734.500	
Den midterste fløj	1913	Inventar		175.200
Hovedskolen	1921			
Tilbygning til vestfløjen	1925			
Gymnastiksalsbygning	1930			
2 cykle- og læskure	1935			
Kæmnerkontoret — ombygning	1938			
Indretning af pedelbolig, bibliotek og klasseværelse i vestfløjen	1942			
Bygning m. skolekøkken og sløjdsal	1943			
	1946			
Toilethygning	1948			
Læskure og retirade	1949			
Cykleskur	1950			
<i>Rørkjær skole</i>				
matr. nr. 1 nq Rørkjær.				
Skolebygninger	1932	Bygninger	1.960.000	
Pedelbolig	1932	Inventar		403.000
Sundhedsklinik	1946	Bygninger	98.000	
		Inventar		40.000

Opførelsesår		Forsikringssummer		
<i>Stormgades skole</i> matr. nr. 403 b E. k. b.				
Skolebygning	1903	Bygninger	1.176.000	
Gymnastiksalsbygning	1904	Inventar		360.500
Pedelbolig	1923			
Tilbygning	1936			
Toiletbygning	1942			
matr. nr. 4cc Strb. <i>Skolepavillonen ved Grådybet</i>		1949	Bygninger	126.000
			Inventar	35.000
<i>Vestre skole</i> matr. nr. 187 E. k. b.				
Skolebygning	1896	Bygninger	620.100	
Gymnastiksalsbygning	1911	Inventar		204.000
Åbent skur	1907			
Skolebygning	1912			
Toiletter	1942			
matr. nr. 27a og 27b E. k. b. Skolepavillon i Vesterhavsgade		1951	Bygninger	275.000
			Inventar	37.500
matr. nr. 710 E. k. b. Anneksskolen, herunder ungdoms- skolen		1910	Bygninger	242.200
Ungdomsskolen			Inventar	52.500 12.000
<i>Østre skole</i> matr. nr. 944 E. k. b.				
Skolebygning	1896	Bygninger	808.980	
Gymnastiksalsbygning	1907	Inventar		237.000
Læskur	1907			
Skolebygning	1918			
Toiletbygning	1942			
<i>Veldbæk skole.</i> Skolebygning		1924	Bygninger	215.930
Bygning (boliger)	1875		Inventar	31.900
<i>Tourup skole</i>		1919	Bygninger	28.000
			Inventar	4.900
<i>Egersund feriehjem.</i> Økonomibygning, sovesalsbygning ...		købt 1950	Bygninger	124.810
Anneksbygning	1951		Inventar	47.000
			Bygninger	7.440
<i>Feriekolonien i Sønderho</i>		1948	Bygninger	259.000
Skolebygning	1925		Inventar	58.500
Opholdssal	1932			
<i>Grådybskolen</i> Påbegyndt skolebygning		1952	Bygninger	250.000

Antal undervisningslokaler pr. 31. marts 1952 (købstordn. skoler):

Skole	Normalklasser											Faglokaler i alt	Undervisningsrum i alt		
		Tegning	Geografi	Naturhistorie	Fysik	Sang	Gymnastik	Småsløjd	Sløjd	Håndarbejde	Skolekøkken			Børnehv.-lokale	Skolelæsesstue
Boldesager	18						1		1					2	20
Danmarksgade	21	1	1	1	1	1	2		1	1	1		1	11	32
Gammelby	5						1			1				2	7
Jerne	13		1		1		1		1	1	1		1	8	21
Rørkjær	24	1	1	1	1	1	2		1	1	1	2	1	13	37
Stormgade*)	24	1	1	1	1	1	2		1	1	1	1	1	12	36
Vestre	15				1		1	1		1				5	20
Østre	17			1	1		2	1		1			1	7	24
(Anneks til Vestre)															
Anneksskolen	4						1		1					2	6
(Anneks til Stormgade)															
Småbørnsskolen v. Grådyb	2											1		1	3
I alt	143	3	4	4	6	3	13	2	5	8	4	6	5	63	206

*) + 2 pulpiturer.

Lokalerne blev udnyttet i følgende udstrækning:

Skole	Antal elever	Antal klasser	Antal undervisningsrum	Antal undervisningsrum pr. klasse	Antal undervisningstimer pr. uge	Ugentligt antal undervisningstimer pr. lokale
Boldesager	780	28	20	0,71	682	33,3
Danmarksgade	1053	40	32	0,80	1235	38,6
Gammelby	326	13	7	0,54	324	46,3
Jerne	538	23	21	0,91	668	29,04
Rørkjær	1260	48	37	0,77	1406	38
Stormgade	1183	45	38	0,86	1361	35,8
Vestre	1044	39	27	0,69	1051	38,93
Østre	936	36	25,5	0,71	959	37,6
(Anneks til Stormgade) ...						
Småbørnsskolen v. Grådyb	225	8	3	0,38	128	42,7
I alt	7345	280	210,5	0,71	7914	37,88

Særlige arbejder og nyanskaffelser ved Esbjerg kommunes skoler i året 1951—52.

Boldesager skole: Nye cyklestativer til 50 cykler. Nyt inventar til 2 klasser. 9 stk. katederstole.

Danmarksgades skole: Nye dafoleumgulve i stueetage og trappegang i bygningen mod Danmarksgade. Nyindretning af lægelokaler i tageta-

Renbjerggård — også kaldet »slottet«.

Glimt fra lejrskolelivet.

gen, Danmarksgade. Nyindretning af kontor og lager til viceinspektør, Danmarksgade. Håndvaske til toiletterne for drenge og piger. Elektrisk installation til ind- og udringning. Installation af automatisk styring af fjernvarmen. Sportspladsen reguleret og omlavet til slaggebane. Ny skranke til oslofrokost. Nyt skrivebord til skolelægen. Nye reoler til viceinspektørens kontor. Rustfrie vaskefade til badelokalerne. Fornyelse af vægtavler. Installationsarbejder i anledning af overgang til vekselstrøm.

Gammelby skole: Hovedstandsættelse af inspektørboligen. Nyt hegn langs vestsiden af boldpladsen. Nyt inventar til 1 klasse. 12 stk. bogkasser og 3 stk. kortkasser. 1 rammetavle.

Jerne skole: Nyt inventar til 2 klasser. 1 nyt kateder til håndarbejdsklassen. 4 stole til lærerværelse. Nye kridtkasser. Nye trækgardiner til klasselokaler. El-installation i anledning af overgang til vekselstrøm.

Rørkjær skole: Nyt tag og tagbeklædning på gymnastiksalsfløjen. Cykleskur til lærerne. Supplement af redskaber til gymnastiksalene. Rustfrie vaskefade til badelokaler. Nye papirkurve — 40 stk. nye kridtkasser til tavlerne. 6 stk. skoleborde. Nye trækgardiner til klasselokaler.

Stormgades skole: Nyt vaskearrangement i badelokale. Nye vaskekummer til tegnelokalet og børnehaveklassen. Gasinst. til naturhistorieklasse. 1 kateder. 1 talerstol til forældremøder o. l. 1 skab med reoler til børnehaveklassen. 1 skab til klasselokale. 2 køkusmætter og 1 springbrædt til gymnastiksal. 1 bord og 4 stole til skolekøkkenet.

Veldbæk og Tourup skoler: 75 stole til forældremøder. Nye bomme til gymnastiksalen. 1 kateder samt katederstol til Tourup skole.

Vestre skole og Anneksskolen: 8 katedre til klasselokaler. 125 klapstole til forældremøder. Nyt inventar til 1 klasselokale. 1 stk. skrivebord, 1 armstol og skrivebordsstol. Nyt skab til individuel undervisning. Trækgardiner i klasser mod øst. Nyt vaskearrangement i badelokale. El-installation i anledning af overgang til vekselstrøm (Anneksskolen).

Østre skole: Udvidelse af viceinspektørens kontor. Materialerum indrettet i tagetagen. 2 stk. udslagningsvaske. Nyt vaskearrangement i badelokaler. 10 stk. katederstole. 1 stk. rullemadras. 1 nyt kateder. 150 klapstole til forældremøder o. l. Nyt inventar til 2 klasser. 1 garderobeskab til pedellens lejlighed. Nye reoler til viceinspektørens kontor. 7 stk. vægtavler. 2 stk. vægtavler til børnehaven. 1 stk. vendetavle. 1 skab til lægeværelse. Fast bæk i lærerværelse. Nye belysningslegemer til børnehavelokalet. 20 stk. papirkurve. El-installation i anledning af overgang til vekselstrøm.

Feriekolonierne:

Sønderho: ingen nyarbejder.

Rendbjerg: køb af mindre bygning, der restaureredes og forsynedes med køjer og skabe, borde og bænke.

Skolepsykologens kontor: 1 vægreol og 1 skab.

Udlån af lokaler 1951—52.

Foreninger under Esbjerg Idrætsforbund og Jerne- og Gammelby Idrætsforeninger har benyttet gymnastiksale i så stor udstrækning, som det har været muligt.

Esbjerg kommunale fortsættelsesskoler (aften- og ungdomsskolen) har i stor udstrækning gjort brug af lokaler på forskellige skoler (herunder A. O. F.). Desuden har aftenseminariet haft hjemsted på Rørkjær skole, og Esbjerg årskursus på Danmarksgades m. fl. skoler.

Møder, psykotekniske prøver m. v. har på forskellig måde lagt beslag på nogle af skolevæsenets lokaler, og ligeledes har Teknisk skole benyttet lokaler, indtil denne skole tog sine nye lokaler i Torvegade i brug.

Endvidere blev der udlånt lokaler til efternævnte foreninger m. v.:

Arbejdsteknisk skole.
Jerne mands- og damekor.
D. U. I.
Det danske spejderkorps.
Den borgerlige sangforening.
Esbjerg samvirkende musikkorps.
Kommunalt kursus.
Arbejdersangforeningen.
Kristeligt sangkor.
Politiet.
Sangkoret »Vulcan«.
Vestjysk orkester.
Veldbæk gymnastikforening.
» ungdomsforening.
» jagtforening.

Kommunen betalte overalt lys, varme og rengøring.

Rengøring og opvarmning.

Rengøring af kommuneskolerne i skoleåret 1951—52 udførtes af 145 rengøringsassistenter (v. B. skole 18, v. D. skole 21, v. G. skole 5, v. J. skole 14, v. R. skole 24, v. S. skole 23, v. Vdb. skole 2, v. V. skole 15, v. Annekssk. 7, v. Ø. skole 16. Pavillonen i Grådybet er medregnet under Stormgades skole, Vesterhavsskolen er medregnet under Vestre skole).

Skolerne regnedes med hensyn til rengøring for 438 rengøringsenheder, nemlig: B. skole 54, D. skole 63, G. skole 14, J. skole 39, R. skole 73, S. skole 71, Vdb. skole 7, V. skole 50, Ø. skole 48, Annekssk. 19.

Betalingen har siden 1. marts 1952 været ansat til 51,76 kr. for et klasseværelse i en måned (incl. dyrtidstillæg). For løse timer betales kr. 2,389 pr. time.

Forbrug af varme, vand, gas og elektricitet.

	B.	D.	G.	J.	R.	S.	V.	Ø.	Vb. + T.	I alt
Brændsel	21.166,68		9.377,86	22.549,68	33.397,29	792,60			5.223,92	92.50
Fjernv...		27.775,16				21.429,63	12.011,77	15.597,21		76.81
Vand....	559,50	1.171,24	667,60	1.524,00	9.297,50	3.678,00	775,00	731,25		18.40
Gas.....	37,70	261,52	10,15	297,92	517,55	383,33	72,98	60,38		1.64
Elektr. ...	2.371,61	2.233,64	1.107,92	1.284,94	3.167,51	2.970,68	1.713,34	2.414,26	394,35	17.65
I alt	24.134,49	31.441,56	11.163,53	25.656,54	46.379,85	29.254,24	14.573,09	18.803,10	5.618,27	207.02

Skolesøgende og undervisningspligtige børn i Esbjerg.

31. december 1951 (folketal: 48.790)	Fra Esbjerg kommune						Fra andre kommuner		I alt
	Under undervisningspligtig alder		I undervisningspligtig alder		Over undervisningspligtig alder		Dreng	Piger	
	Dreng	Piger	Dreng	Piger	Dreng	Piger			
Kommunens skoler:									
1. Boldesager skole	60	61	335	324			1	2	783
2. Danmarksgades skole	30	321	404	397	82	109	1		1055
3. Gammelby skole	29	35	150	117					331
4. Jerne skole	47	41	188	202	37	27			542
5. Rørkjær skole	72	74	501	492	57	62	1	1	1260
6. Stormgades skole	122	105	502	461	99	106			1395
7. Vestre skole	70	70	428	471	3	7		2	1051
8. Østre skole	77	75	363	386	13	13			927
9. Tourup skole			4	5					9
10. Veldbæk skole			37	21					58
Tilsammen	507	493	2912	2876	291	324	3	5	7411
Esbjerg statsskole:			41	57	76	57	69	53	353
Private skoler:									
1. St. Nikolaj skole	1	1	8	11			3	6	30
2. Esbjerg realskole	9	6	57	52	12	14	17	16	183
Tilsammen	10	7	106	120	88	71	89	75	566
I alt i samtlige skoler	517	500	3018	2996	379	395	92	80	7977
1. Underviste i hjemmet			1						
2. Uden undervisning på grund af vedvarende sygdom, åndssvaghed eller lign.			11	18					
3. Vanførehjem m. v.			3						
I alt antal underv.pl. børn i Esbjerg			3033	3014					

Indenbys skolesøgende elever i samtl. skoler 7805 (tilg. 489)
 Udenbys skolesøgende elever i samtl. skoler 172 (afg. 5)
 Elever i Esbjerg komm. skoler 7411 (tilg. 477)
 Undervisningspligtige børn i Esbjerg 6047 (tilg. 459)

De undervisningspligtige børn udgjorde 12,41 % af byens indbyggerantal.

Samtlige elever i kommunens skoler udgjorde 15,11 % af byens indbyggerantal.

Klassetal og børnetal i kommuner

Klassetrin	Boldesager skole		Danmarksg. skole		Gammelby skole		Jerne skole	
	Klasser	Børn	Klasser	Børn	Klasser	Børn	Klasser	Børn
Børnehaveklasse	4	121	2	62	2	64	3	3
1. grundskoleklasse	6	179	4	119	2	68	3	3
2. »	5	145	4	111	2	52	3	3
3. »	4	123	4	96	2	47	3	3
4. »	2	65	3	89	2	40	2	2
5. »	2	39	3	80	1	22	2	2
1. m. klasse	3	64	2	61	1	23	1	1
2. m. »	1	17	3	78	1	15	1	1
3. m. »			1	24				
I. xm. klasse	1	30	2	62				1
II. xm. »			3	79				1
III. xm. »			3	80				1
IV. xm. »			3	66				1
Realklasse			1	25				1
II. præliminærklasse			1	13				
Hjælpeklasse			1	10				
Læseklasse								
I alt	28	783	40	1055	13	331	23	5

Gennemsnitsbørnetal i kommuner

Klassetrin	Boldesager skole		Danmarksg. skole		Gammelby skole		Jerne skole		Rørkjær skole	
	pr. klasse	alle klasser	pr. klasse	alle klasser	pr. klasse	alle klasser	pr. klasse	alle klasser	pr. klasse	alle klasser
Børnehaveklasse	30,48	121,92	30,70	61,40	32,34	64,67	25,89	77,67	35,42	141,
1. grundskoleklasse ..	29,99	179,91	29,86	119,42	37,18	74,35	24,94	74,83	31,10	155,
2. » ..	29,15	145,76	27,90	111,58	26,13	52,25	23,89	71,58	29,35	146,
3. » ..	30,96	123,83	28,00	96,00	23,96	47,92	19,42	58,25	24,78	148,
4. » ..	32,84	65,67	29,50	88,50	19,54	39,08	25,50	51,00	25,32	151,
5. » ..	19,29	38,58	26,14	78,42	22,00	22,00	23,80	47,59	24,62	123,
1. m. klasse	21,70	65,09	29,88	59,75	22,33	22,33	18,83	18,83	23,86	71,
2. m. »	16,75	16,75	25,69	77,08	15,08	15,08	13,17	13,17	22,38	44,
3. m. »			24,00	24,00					17,92	17,
I. xm. klasse			30,50	61,00			28,17	28,17	27,67	55,
II. xm. »			26,81	80,42			32,00	32,00	30,34	60,
III. xm. »			25,41	76,25			26,25	26,25	25,64	50,
IV. xm. »			21,92	65,75			21,25	21,25	17,09	34,
Realklasse			25,00	25,00			18,00	18,00	21,00	21,
II. præliminærklasse			11,33	11,33						
Hjælpeklasse									10,50	10,
Læseklasse									15,17	15,
I alt	27,11	757,51	25,90	1035,90	25,99	337,68	23,42	538,59	26,03	1249,

Optælling efter skoleafdelingerne:

Grundskolen	203 klasser	5461 elever
Eksamensfri mellemskole ...	29 »	699 »
Eksamens-mlsk. og realkl. ..	44 »	1135 »
Præliminærklasse	1 »	13 »
Hjælpeklasser	6 »	71 »
Læseklasse	2 »	32 »
Tilsammen	285 klasser	7411 elever

olerne den 31. december 1951.

Ørkjær skole		Stormgades skole		Vestre skole		Østre skole		Tourup skole		Veldbæk skole		I alt	
Klasser	Børn	Klasser	Børn	Klasser	Børn	Klasser	Børn	Klasser	Børn	Klasser	Børn	Klasser	Børn
4	144	7	227	4	140	5	148					31	983
5	156	6	161	6	171	4	119	1	4	1	12	38	1066
5	148	6	172	6	151	6	137	1	5	1	28	39	1021
6	148	4	107	6	158	6	131			1	18	36	888
6	153	6	155	6	138	4	119					31	810
5	124	5	129	6	164	4	88					28	693
2	61	2	52	1	28	1	34					13	342
2	47	2	41	1	27	2	58					13	297
1	18	1	18									3	60
2	56	2	61	1	29	1	25					10	291
2	61	2	55	1	29	1	27					10	283
2	51	2	51			1	27					9	235
2	34	4	96									10	217
1	21	2	45									5	109
												1	13
2	22	2	25			1	14					6	71
1	16			1	16							2	32
18	1260	53	1395	39	1051	36	927	2	9	3	58	285	7411

olerne i året 1951—52.

Stormgades skole		Vestre skole		Østre skole		Tourup skole		Veldbæk skole		I alt	
pr. klasse	alle klasser	pr. klasse	alle klasser	pr. klasse	alle klasser	pr. klasse	alle klasser	pr. klasse	alle klasser	pr. klasse	alle klasser
48	227,33	34,52	138,07	29,52	147,59					31,62	980,31
60	159,58	28,06	168,33	29,88	119,52	9,17	9,17			28,66	1060,61
71	172,25	25,01	150,08	25,63	128,17					27,18	978,41
85	107,41	26,14	156,82	23,78	118,92			13,17	13,17	24,89	870,99
64	153,83	22,88	137,25	29,56	118,25					25,98	805,49
32	126,58	27,39	164,34	21,83	87,32			30,83	30,83	24,74	718,74
25	52,50	28,00	28,00	33,58	33,58					25,12	351,66
75	39,50	26,33	26,33	28,92	57,83			15,18	15,18	23,51	305,67
42	16,42									14,58	58,34
50	61,00	28,50	28,50	25,33	25,33					25,93	259,34
50	55,00	27,92	27,92	27,67	27,67					28,37	283,68
04	50,08			25,67	25,67					25,44	228,92
04	48,08									16,93	169,25
50	45,00									21,80	109,00
										11,33	11,33
08	24,16			11,94	35,83					10,07	70,49
		15,50	15,50							15,34	30,67
26	1338,72	26,70	1041,14	25,71	925,68	9,17	9,17	19,73	59,18	25,68	7292,90

Optælling efter skoleafdelingerne:

	Elever ialt	Antal klasser	Elever pr. klasse
Grundskolen	5414,52	203	26,67
Eksamensfri mellemskole ...	715,67	29	24,68
Eksamens-mlsk. og realkl. ...	1050,19	44	23,87
Præliminærklasse	11,33	1	11,33
Hjælpeklasse	70,49	6	11,74
Læseklasse	30,67	2	15,34
Tilsammen	7292,87	285	25,59

Lærerkræfter, deres antal, fordeling m. v.

Oversigt over embedernes antal og fordeling pr. 1. oktober 1952.

	B.	D.	G.	J.	R.	S.	V.	Ø.	Vdb. + To.	Soldat m. v.	I alt
Skoleinspektører	1	1	1	1	1	1	1	1			8
Viceinspektører	2	2	1	1	3	2	2	2			15
Overlærere	1	10	3	7	12	13	6	3			55
Lærerinder	10	15	4	6	11	8	11	10	1		76
Lærere	11	11	2	5	14	16	13	12			84
Timelærerinder		1	1								2
Timelærere	3	1		1			1			3	9
Vikarer, faste	2		1			1	1			9	14
Førstelærere									1		1
Vinterlærere									1		1
Forskolelærerinder ...									1		1
Børnehavelærerinder (Timelærerinder)	1	1	1	1	1	2	2	1			10
I alt	31	42	14	22	42	43	37	29	4	12	276

Udover ovennævnte er der ved skolevæsenet ansat: 2 konsulenter f. særundervisningen samt en talelærer. Desuden går der 3 løse vikarer i faste timer.

Jubilæer.

25 års ansættelse ved skolevæsenet:

Overlærer Maja Stensig 22/4 1952

40 års ansættelse ved skolevæsenet:

Overlærer S. H. Zilsdorff 1/2 1952
Konsulent fru K. Lorck Pedersen 1/10 1952

Forandringer i lærerpersonalet.

AFGANG:

Lærere:

Forflyttelser: Jørgen Soelberg: lærer ved Lille Næstved skole, Herlufsholm kommune 1/8 1952. Erling Jensen Møller: Gladsaxe komm. skolevæsen 1/8 1952.

Anden afgang: med pension: 1/4 1952 overlærer A. Dalhøj, 1/8 1952: overlærer S. H. Zilsdorff, 1/9 1952: overlærer J. Ladegaard. Afgået ved døden 19/7 1952: overlærer Carl M. Riis-Antonsen.

Lærerinder:

Forflyttelser: Laura Balmer, f. Enkegaard: Gladsaxe kommunale skolevæsen 1/10 1952.

Anden afgang: Afsked efter ansøgning grundet på indgåelse af ægteskab: 1/8 1952: Agnete Louise Sørensen, Karen Margr. Jensen, Else Thomsen. Afgået ved døden 7/10 1952: Mette K. Laursen, f. Heick.

TILGANG:

Som *viceinspektører* ansattes 1/8 1951: lærer Aksel Valther Petersen (Boldesager skole) og lærer Vilhelm Christensen (Vestre skole).

Som *overlærere* ansattes 1/8 1951 lærerinderne Elise M. O. Christensen, Maja K. M. Stensig og Kirstine Nielsen, endvidere lærerne Knud Harald Theodor Petersen, Peter Jessen og Niels J. Gunnar Carlsen.

Som *lærere* ansattes 1/8 1951 timelærerne Carlo Johs. Sørensen, Hans Chr. Larsen, Arne B. Nielsen, Gunnar Aagaard Sørensen, Knud Bækgård Knudsen, Niels Nøhr, Bent Otto Jensen, Karl Åge Bach Sørensen og tidl. lærer ved Udbyneder skole Leo Herman Koch.

Som *timelærere* ansattes 1/8 1951 følgende faste vikarer: Erling Jensen Møller, Poul Erik Pedersen, Egon Skou, Anfred M. Sonnichsen, Erling Brinch Engsted, Hemming Mortensen og Erik Bobjerg Larsen.

Som *lærerinder* ansattes 1/8 1951: Ingrid Møller Hannemose (genansættelse), Elly Klintø, Inger Holt Poulsen, Edith Margr. Andersen, Valborg D. Hansen (tidl. lærerinde i Brørup) og Agnete Kirkegaard (tidl. lærerinde i Silkeborg). 1/2 1952: Gerda Krista Petersen (Haugaard) (tidl. lærerinde i Hinnerup).

Læreres kursus og studierejser.

(Se endvidere Esbjerg årskursus for lærere).

Lærere: B.: A. Valther Petersen: engelsk konversation, K. Bækgård Knudsen: småbørnskursus og kursus i atletik, N. Nøhr: kursus i atletik, G. Aagaard Sørensen: småbørnskursus og kursus i atletik, desuden Askov sløjdkursus i metalsløjde. — D.: R. Timmermann: småsløjde, Bent Otto Jensen: sløjdlærereksamen. — G.: Bent Madsen: Fysik og atletik, Aage Bach Sørensen: tysk. — R.: Olav Poulsen: engelsk, N. S. Toft: musik, E. Engsted: ungdomsskolearb., Villiam Pedersen: bibliotekskursus, E. Lau: dansk og regnemethodik. — S.: Leif Jensen: tysk og svensk, J. Wolff: engelsk, K. Bruun: naturhist., H. L. Obling: tysk, Bystrup og Birch: musik, M. Søndergaard: ungdomsskolekursus. — V.: Gerh. Thorsen: socialpæd. uge, studierejse til Tyskland.

Lærerinder: B.: Else Rasmussen: børnekeramik, atletik og engelsk, Anna Marcussen: børnekeramik, atletik og methodik. — D.: V. Heidemmann, Gudrun Krogh og Sara Jensen: gymnastik. — G.: Else Andreasen: methodik. — J.: Benedikte Trøst: håndarbejde, Lise Pindborg: håndarbejde og skolekøkken. — R.: Rigmor Jensen: Lersløjde. — S.: K. Lønne: ungdomsskolekursus. — V.: I. Vind Teilmann: gymnastik, Agnete Kirkegaard: småbørnsunderv., socialpæd. uge.

Årskursus på Statens lærerhøjskole.

Lærerinderne Anthonia Nielsen: dansk litteratur, pædagogik og praktik, Gunvar G. Therkildsen: dansk m. v.

Sidstnævnte måtte afbryde kursus på grund af sygdom.

Lærerpersonalets ugentlige timetal 1951—52.

	Under- visning	Afkortning for andet skole- arbejde	I alt
Boldesager skole	683	50	733
Danmarksgades skole ..	1242	174	1416
Gammelby skole	325	27	352
Jerne skole	669	69	738
Rørkjær skole	1404	171	1575
Stormgades skole	1500	191	1691
Vestre skole	1044	57	1101
Østre skole	959	65	1024
I alt	7826	804	8630

Forsømmelser.

Samtlige forsømmelser i skoleåret 1951—52.

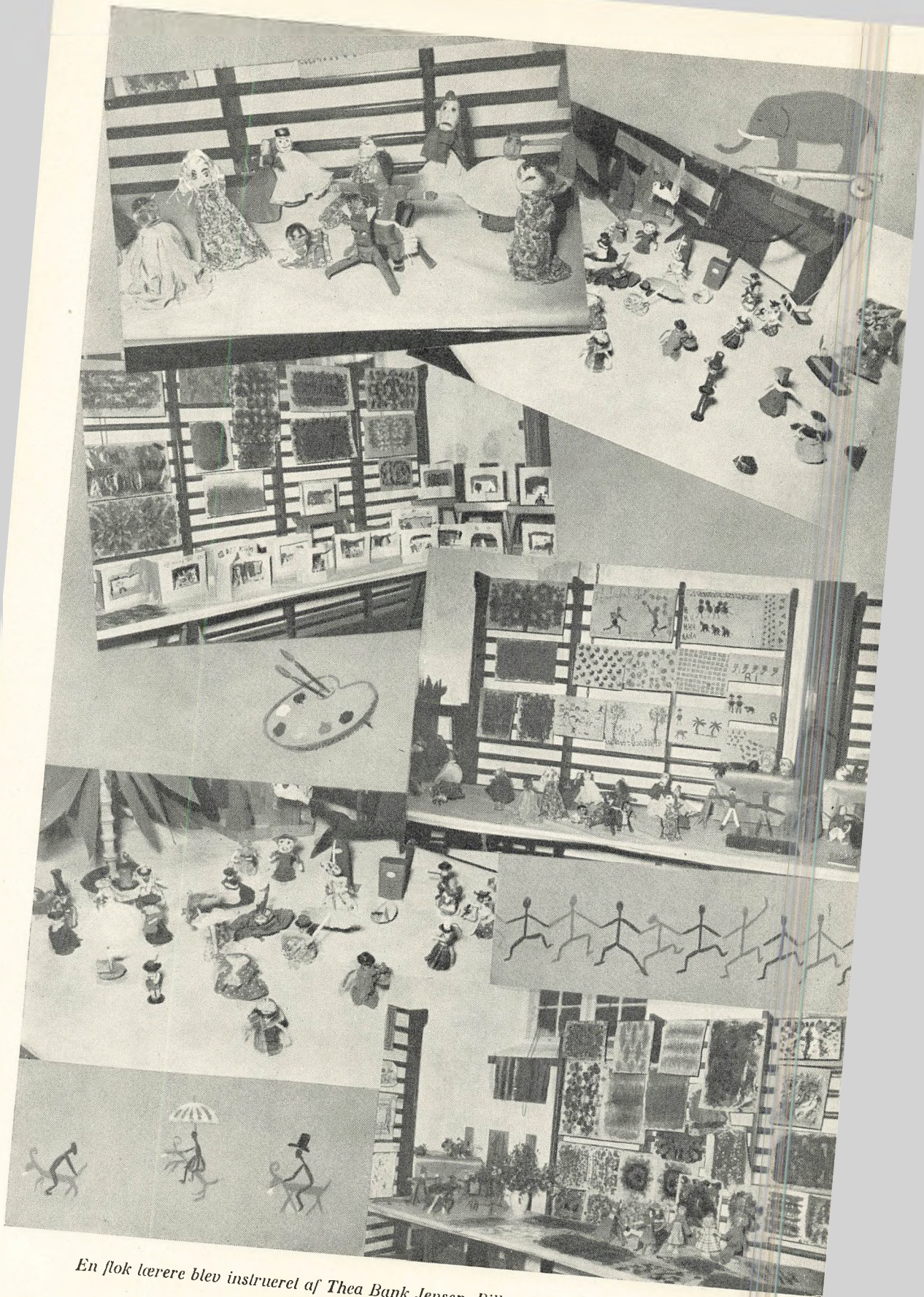
	Forsømmelserne i % af de skolepligtige dage				Ikendte bøder for forsøm- melser uden lovlig grund Kr.		Indkaldelser	Advarsler
	Sygdom	Anden lovlig grund	Uden lovlig grund	I alt				
Boldesager skole	5,02	0,72	0,06	5,80	15	00	2	1
Danmarksgades skole ..	4,65	0,40	0,04	5,09			1	9
Gammelby skole	4,95	0,93	0,16	6,04	30	00	3	5
Jerne skole	4,66	0,48	0,03	5,17			8	1
Rørkjær skole	3,90	0,37	0,04	4,31	99	00	7	2
Stormgades skole	4,36	0,57	0,04	4,97	12	00	4	6
Vestre skole	4,68	0,34	0,05	5,07	57	00	5	6
Østre skole	4,55	0,40	0,07	5,02				
Veldbæk + Tourup ...	3,27	0,85	0,03	4,15				
Alle skolerne ...	4,45	0,56	0,06	5,07	213	00	30	39

Lærerpersonalets fraværelse 1951—52.

Måned	Lærere			Lærerinder			Timer i alt	Timer pr. skole- dag
	Sygdom	Med til- lædelse	I alt	Sygdom	Med til- lædelse	I alt		
August	111	52	163	268	2	270	433	26
September	203	37	240	724	36	760	1000	40
Oktober	254	75	329	782	14	796	1125	54
November	560	33	593	974 ^{1/2}	11	985 ^{1/2}	1578 ^{1/2}	66
December	417	36	453	911	17	928	1381	77
Januar	279	51	330	1405	19	1424	1754	87
Februar	573	85	658	1858		1858	2516	118
Marts	636	57	693	1627 ^{1/2}		1627 ^{1/2}	2320 ^{1/2}	101
April	205	92	297	1285	14	1299	1596	80
Maj	247	60	307	1196	10	1206	1513	72
Juni	37	11	48	813	12	825	873	51
I alt ...	3522	589	4111	11844	135	11979	16090	70

Sommer i Sønderho

En flok lærere blev instrueret af Thea Bank Jensen. Billedet viser nogle af resultaterne.

Endvidere i anledning af årskursus på Statens lærerhøjskole: 1364 timer for lærerinde frk. Antonie Nielsen og 394 timer for lærerinde frk. Gunvar Therkildsen (kursus afbrudt på grund af sygdom).

Lærerinde fru Eva Jørgensen havde vikar i 630 timer grundet på kursus i husholdning.

97 timer læstes for forskellige lærere og lærerinder grundet på korte kursus.

Prøver og eksaminer.

Optagelsesprøven til eksamensmellemskolen 1952.

Til optagelsesprøven var anmeldt 438 elever af hvilke 349 eller 79,68 % blev optaget.

183 elever optoges efter skriftlig prøve alene, og 166 elever efter både skriftlig og mundtlig prøve. Af de optagne børn kom 20 fra 4. klasse, 12 fra 1f klasse og resten kom fra 5. klasse. (45,52 % af alle børn på dette klassetrin).

Eleverne fordeltes i 12 klasser på følgende måde: 2 klasser med 62 elever ved Boldesager skole, 2 klasser med 57 elever ved Danmarksgades skole, 1 klasse med 28 elever ved Gammelby skole, 1 klasse med 31 elever ved Jerne skole, 2 klasser med 58 elever ved Rørkjær skole, 2 klasser med 56 elever ved Stormgades skole. 1 klasse med 29 elever ved Vestre skole og 1 klasse med 28 elever ved Østre skole.

Årsprøve.

Skriftlig årsprøve afholdtes i henhold til de gældende retningslinier i dagene 9., 10., 11. og 12. juni. Der prøvedes i følgende discipliner: diktat og afskrift, genfortælling eller spørgestil, stil, referatstil, regning og matematik.

Mundtlig årsprøve afholdtes som forældredage den 21., 23. og 24. juni.

Der var lagt et særligt skema for forældredagene, således at 1.—4. klasse havde 2 timer, de øvrige klasser 3 timer.

På alle skoler var der arrangeret udstillinger af elevernes arbejder i sløjd, håndgerning, tegning m. v., og forældrene fik lejlighed til at tale med lærerne efter timerne.

Som de tidligere år arbejdede skolerne sammen to og to, således at lærerne gensidigt overværede timer ved den samarbejdende skole.

Optagelse i Esbjerg statsskole.

Elever, der ønskede optagelse i Statsskolens mellemskole eller gymnasium, underkastedes prøver foranstaltet af Statsskolen. Der blev prøvet: 24 elever til Ixm og 14 elever til 1. gymnasieklasse.

Præliminærkursus.

I 1952 blev der ikke afholdt eksamen.

9 elever går for tiden i II. præliminærklasse, disse forventes dimitteret 1953.

aleksamen.

6 elever, 31 drenge, 35 piger, som alle bestod	gennemsnit	13,55
1 » 15 » 6 » » » »	»	13,87
4 » 13 » 21 » (3 sygeeksm.)	»	13,73
1 » 48 » 43 » som alle bestod		

2 elever, 107 drenge, 105 piger

1. august 1948:

st 78,50 % eller 66 elever

st 81,80 % eller 21 elever

st 65,40 % eller 34 elever

st 75,84 % eller 91 elever

st 75,38 % eller 212 elever

5 elever, 13 drenge, 12 piger, som alle bestod	gennemsnit	13,88
3 » 9 » 9 » » » »	»	13,78
1 » 14 » 7 » hvoraf 20 bestod. 1 t. sygeeks.	»	13,67
5 » 17 » 28 » som alle bestod		

0 elever, 53 drenge, 57 piger, som alle bestod

g mellemskoleeksamen i 1951 tog 25 eller 53,20 % realeksamen i 1952

» » 1951 » 13 » 72,20 % » » 1952

» » 1951 » 21 » 60,00 % » » 1952

» » 1951 » 45 » 61,64 % » » 1952

g mellemskoleeksamen i 1951 tog 105 eller 61,76 % realeksamen i 1952

0 censorer, 12 beskikket af undervisningsmin., 23 indbudt, heraf 16 fra Esbjerg

» 11 » » » 17 » » 17 » »

» 13 » » » 22 » » 21 » »

» 7 » » » 30 » » 21 » »

Understøttelser.

Elevunderstøttelser.

Kommunens tilskud, 36.950,00 kr., blev fordelt i portioner på 150,00 kr. til 250,00 kr. Følgende antal elever på de forskellige klassetrin modtog tilskud: 3 i præl.kl.: 58 i realkl.: 125 i IV.xiii og 36 i 3. m.

Ribe amts skolefond understøttede som tidligere år et antal elever i mellem- og realskolen.

Tilskud til læreres deltagelse i kursus.

71 lærere og lærerinder modtog tilskud fra kommunen til delvis dækning af udgifter ved deltagelse i feriekursus, studierejser m. v. Der udbetaltes i alt 7.130,46 kr.

Udvekslingsrejser.

Stavanger—Esbjerg 1952.

(Ved lærer Helge Johs. Hansen).

Det kneb lidt med at få forberedelserne til at klappe. Fra norsk side måtte man på et relativt sent tidspunkt udpege en ny leder, idet den først udtagne ikke kunne blive færdig med sine eksamensklasser til det tidspunkt, da udvekslingen skulle begynde. Fra dansk side havde vi et tilfælde af lignende art, idet det dog her var et par elever fra Statsskolen, som nogle få dage før afrejsen til Stavanger opdagede, at eksamen i matematik (beskikket censor) skulle overstås den dag, da vi efter bestemmelserne skulle være i Kristianssand. Ved velvilje fra flere sider blev det imidlertid ordnet sådan, at disse 2 elever skulle afrejse alene — med et døgn's forsinkelse. Jeg har taget disse oplysninger med, fordi jeg mener, de kan få betydning for det udvalg, som til næste år skal fastlægge tidsrummet for udvekslingen.

Men bortset fra startvanskelighederne var turen for os alle en succes. En meget vigtig faktor, som begunstigede os, var det fine vejr. Lige indtil vi ankom til Kristianssand, havde Norge haft dårligt vejr — regnfuldt og diset, men nu var det solskin hver dag, indtil vi var kommet godt og vel hjem til Esbjerg; da meldte man om regn i Norge. Lige så heldige var vi med solen herhjemme.

På rejsen derop gjorde vi ophold i Kristianssand; vi ankom kl. 14,00 og rejste først videre den næste dag kl. 11,00. Kristianssand skolevæsen viste os ved denne lejlighed stor velvilje, vi overnattede billigt på byens nyeste skole, Lovisenlund. Af indbyggerne blev den ikke uden grund kaldt »slottet«. Endvidere havde skoleinspektøren udtaget en ung lærer (uden timer) til at hjælpe os til rette, så vi fik det bedste indtryk af byen. Samme lærer kom ned og tog imod os ved færgen. Vi måtte allerede i Kristianssand føle, at vi besøgte en venskabsby.

Den næste dag rejste vi videre til Stavanger — vi var undervejs meget betaget af de høje fjelde langs med banen og de meget lange tunneller, vi måtte igennem. På banegården i Stavanger blev vi modtaget af de norske børn, deres forældre, skoleinspektørens sekretær (skoleinspektør svarer til skoledirektør hos os) samt det norske lederpar. Den »egentlige« modtagelse skulle vi først få den næste dag, forklarede se-

kretæren os (vi skulle dele modtagelsen med det svenske hold fra Eskilstuna, som skulle ankomme lidt senere).

Men vi blev ikke snydt med denne ordning. Den følgende dag kl. 8,00 mødtes vi på Norges nyeste hotel for at spise frokost. Det må siges, at byen sparede ikke noget ved denne lejlighed. Skoleinspektør Lars Beite og skolebestyrelsens formand (herhj. skolekommissionens formand) bød os hjertelig velkommen samt tilføjede et par ord om udvekslingens betydning. Skolestyrelsens formand håbede, at det måtte føre til nogle norsk-danske ægteskaber.

De følgende dage så vi så Stavanger m. omegn. Interessant var det at se byens store skibsværft, en af de mange moderne konservesfabrikker, byens gamle domkirke — men endnu større oplevelser ventede os; turen i bus rundt om Lysefjorden og sejlturen på fjorden til Prædikestolen. Om den første tur vil jeg kun fremhæve, at skoleinspektørens sekretær, hr. Vig, som havde arrangeret turen, senere fortalte os, at han kun med nød og næppe fik fat i et par chauffører, som ville køre for os. Fordi naturen er så storslået i denne egn, er den samtidig så farlig at køre i med bus på grund af de stejle fjeldvægge, dybe elve og dårlige veje. Iøvrigt slider det også forholdsvis for meget at køre med bus i dette terrain — både på chaufføren og bussen. På hjemturen gjorde vi ophold på Sola flyveplads, hvor alt blev os forevist og vi var iøvrigt så enestående heldige: Lige, da vi ankom, kørte 7 jetmaskiner fra det norske luftvåben frem til startbanen — og et øjeblik efter lettede de. Særlig for drengene var disse maskiners start en spændende oplevelse. Derefter kørte vi hen til Sola Strandhotel, hvor kommunen havde bestilt middag til os. — Turen til Prækestolen blev i år kombineret med en lille udflugt ind i landet, hvor vi spiste den medbragte mad på en særlig solfyldt klippeafsats. Selve »stolen« med sine 700 m lodret op fra vandoverfladen gjorde et vældigt indtryk på børnene. En af drengene mente senere, at han havde set »Kejserstolen«.

Mættede af indtryk — betagne af alt det, Stavanger havde gjort for os, mødtes vi på Stavanger banegård for at rejse tilbage til Esbjerg; vi havde nu vore norske gæster med.

På hjemvejen gjorde vi ophold i Århus. D. S. B. ville nødig give os dette ophold, idet vi rejste på en samlet lejrskolebillet — og dermed var al afbrydelse af rejsen undervejs forbudt. Vi valgte da at gøre ophold på eget ansvar, og det viste sig da også, at D. S. B.-funktionærerne ikke havde noget imod vor lille forbrydelse. Vi så Århus — og det var vi alle glade for, særlig rådhuset og »Den gamle By« var børnene interesserede i.

Vi ankom til Esbjerg kl. 19,50. Dette sene tidspunkt gjorde, at de allerfleste forældre var mødt op på perronen. Her spillede iøvrigt et F. D. F.-orkester under lærer Eskildsens direktion. Det gjorde et stærkt indtryk på alle, da orkestret spillede: »Ja, vi elsker dette landet«. Inden flokken spredtes, blev der serveret kaffe til alle børnene i den smukt pyntede »indre« restauration på banegården. Her bød havneingeniør Beck de norske gæster velkommen.

I de næste 6 dage skulle Stavangerbørnene så se Esbjerg m. omegn. Det var ret spændende, om børnene efterhånden var blevet så mættede af indtryk, at de ikke ville få så meget ud af Esbjerg, som vi håbede. Det viste sig dog meget snart, at denne bange anelse var aldeles ubegrundet — både udflugten til Ribe og Fanø var store oplevelser for bør-

nene, det var tydeligt at mærke. En aftenur ud i omegnen mod nord — aftenkaffen på Hjerting Badehotel, satte prikken over i'et. På badehotellet blev vi anbragt ved et langt bord, pyntet med danske og norske flag — så et øjeblik efter spillede orkestret den norske hymne: »Når fjordene blåner«. Smukt og næsten højtideligt var det, da nordmændene alle som een stemte i ved omkvædet.

Afslutningsfesten blev også i år holdt på Rørkjær skole. Underholdningen her blev først og fremmest sikret ved 5 soldaters humørfyldte sang og musik, skoledirektøren talte og sagde bl. a., at udvekslingsånden forhåbentlig ville holde sig endnu meget længe.

Den næste dag kl. 12,27 rejste vore gæster — der var blevet nogle oprigtige venskabsforhold ud af arrangementet — og man tør vel håbe på, at de holder!

På alle de danske deltageres vegne vil jeg til slut kun sige: tak for den dejlige tur, vi fik.

Eskilstuna—Esbjerg 1952.

(Ved kommunelærer Janne Holmberg).

Fredag den 20. juni ved 23-tiden stod 10 unge og en mere erfaren spændt ventende på Esbjerg banegård. Vore gæster fra Eskilstuna skulle indfinde sig i løbet af et par minutter. Børnene havde korresponderet med hverandre, og havde i de fleste tilfælde fået et billede af gæsten tilsendt, men dette øjebliksbillede skulle nu afløses af den levende virkelighed. For mit vedkommende havde min vej tidligere i bogstaveligste forstand krydset min gæsts, idet fru Friberg-Carlsson to år tidligere havde været udvekslingslærer i Esbjerg under mit tilsvarende ophold i Eskilstuna. Vi havde den gang ikke haft lejlighed til at ses, for vi passerede hinanden et eller andet sted under rejsen.

Nu kom toget. Vi kikkede langs vognrækken for at se, om der var nogle, der så tilpas fremmedartede ud. Det var jo udlændinge, der kom, altså havde de pligt til at afvige fra den sædvanlige norm for et menneske. Nå, naturligvis lignede de almindelige mennesker, børnene fandt snart deres gæster, og de første begejstrede goddag'er afløstes af stille forlegenhed, for hvad skulle man nu sige? Vi inviterede på en kop te, og da der var dækket ved to borde, indtog pigerne det ene — drengene det andet. Det er altså internationalt. At piger har et særligt anlæg for konversation, blev hurtigt klart, hvorimod drengene åbenbart skulle gennemgå flere serier af overvejelsernes for og imod, inden en interesseret bemærkning slap over læben. For vore gæster var spændingen vel lige så stor som for os, for under hvilke forhold skulle de bo i de kommende 8 dage? Hurtigt brød vi op og fordeltes rundt om i byen.

Et par dage efter var vi alle samlede igen. Det gjaldt en tur til Ribe, og nu var børnene tøet op. Sang og latter fyldte rutebilen. De senere dages oplevelser gav stof til samtaler, og enhver sproglig mærkværdighed blev udnyttet. De svenske børn fandt sammen i klynger og hyggede sig med deres modersmål til afveksling for den voldsomme anspændelse, det havde været at tyde værtsfamiliernes vestjyske lyde. Nå, længe holdt disse separatistiske tilbøjeligheder sig ikke. Luften fyldtes atter med praktisk internordisk samvirke. Heri ser jeg et af de afgørende beviser for rigtigheden af at lade *de unge* fra forskellige lande mødes, og at gøre det under denne form. Børnene har endnu ikke fået oparbejdet det fond af hæmninger, der kan gøre dem ængstelige for at samtale med

udlændinge, selv om de første forsøg vrimler af misforståelser. Og tænk på, hvilken enorm forskel der er på de voksnes rejsebureaurejser til tre-stjernede steder, hvorfra man ikke medbringer stort flere indtryk, end postkortene kan gengive, og så dette levende samvær mellem de unge, der ved ophold i hinandens hjem får indtryk af, hvordan livet leves der.

For ikke at hæmme hjemmenes initiativ havde vi kun få fællesarrangementer: tur til Ribe (eftm.), tur til Fanø (hele dagen), Esbjergs omegn og et dansk landbrug (aftentur) samt fiskerihavnen (morgen). Under vore gæsters ophold her var den nedre del af vindstyrkeskalaen ude af brug, og regnmåleren registrerede milimetre væsentligt over gennemsnittet, men netop det gav anledning til to oplevelser, som børnene ikke glemmer i en hast. Aftenturen var planlagt at slutte på klinten ved Sjælborg, hvorfra man normalt ser Fanø og Skallingen forgyldt af den nedgående sols stråler. Da vi denne aften stod forblæste og forkomne øverst på skrænten, jeg med et lille foredrag om landskabet og eleverne med høfligt spidsede øren, mens vi vel hver for sig tænkte på noget lunt, fik vi en uventet invitation til at se ind i et af sommerhusene, hvor en kop te gav et talende og meget velkomment eksempel på dansk gæstfrihed.

Den anden begivenhed fandt sted på Fanø, der den dag nærmere end nogensinde var ved at gå under i vand. På vejen langs stranden så vi en lastbil stå 25—30 m ude i vandet med bølgeslag op over førerhuset, og da vi lidt senere åbnede rutebilens dør og gav børnene 10 minutter på stranden, havde vore gæster fået et overvældende indtryk af det storslåede i vestjysk natur. Det stemte bare ikke helt med turistbrochurerne.

Opholdet i Esbjerg sluttede med en hyggeaften, hvortil forældrene også var indbudt, og dagen efter dampede vi af sted, de danske børn i spændt forventning om den kommende uges oplevelser, og de svenske i forvisning om rigtigheden af det gamle ord: ude godt, men hjemme bedst. Den festlige afsked med Danmark fandt sted i Københavns Sommertivoli.

Vort ophold i venskabsbyen faldt sammen med besøget af de norske og finske udvekslingshold, og det gav arrangementerne et større format end her i Esbjerg. Den praktiske side af sagen lå i de bedste hænder hos kontorchef Wernerus, der med aldrig usvækket iver jævnedes vejen for os, og på de fleste ture var vor udmærkede cicerone. Hveranden dag var reserveret til fællestore, som bragte os til Julitagård, Stockholm (Skanen, Bromma flyveplads), Eskilstunas rekreationsområde ved Sundbyholm og flere af byens virksomheder. For mekanisk interesserede drenge må gennemgangen af præcisionsmåleinstrumenter hos det verdenskendte firma C. E. Johansson have været et af højdepunkterne, men for øvrigt var hver dag en oplevelse. De såkaldte hviledage blev naturligvis også udnyttet til det yderste, og turens replik faldt egentlig i Esbjerg, da en af de svenske piger spurgte fru Carlsson: »Hvornår sover danskerne i grunden?«

Der er stor forskel på, hvordan børnene tager sådan en tur. Nogle går sagligt til værks, søger oplysninger og registrerer i en dagbog, mens andre blot synes at flyde af sted på nuets strøm i hyggelig sludder med venner og veninder. Som lærer nikker man auerkendende til den første slags og misunder måske i stilhed den senere. I alt fald kan man ikke afvise den tanke, at den sidste slags er lige så vigtig i internationale

forbindelser som den første. Den lille anke, der altid skal være plads til: Et par af vore børn virkede temmelig blaserte, fordi de senere på ferien skulle på Norgestur med deres klasse, og det tror jeg, man skal prøve at undgå ved fremtidige udtagelser. En udvekslingsrejse skal for børnene være det store lod i lotteriet.

I den kommende tid vil mange breve gå over grænserne mellem de nordiske lande som et tegn på, at sommerens venskaber stadig er levende, og det er godt, for nu mere end nogensinde er det nordiske samarbejde en nødvendighed.

Fritidsbeskæftigelse.

Tilslutningen til skolernes fritidsvirksomhed i vinterhalvåret har været meget stor. Der blev undervist i: sang, korsang, musik, skak, sløjd, papirarbejder, dramatik, smyrnasyning, syning, fritidsklub, gymnastik, bogbinderi og keramik.

Endvidere har skolernes hobbyværksteder haft åbent om eftermiddagen, hvortil der har været stor tilslutning.

Fritidsvirksomheden har i alt omfattet 6020 timer.

I det følgende redegøres for enkelte særlige grene af fritidsvirksomheden.

Svømmeundervisningen sommeren 1952.

(Ved kommunelærer Erik Vind).

Med åbningen af friluftsbadet i Boldesager skole er der begyndt en ny æra for svømmeundervisningen i Esbjerg.

For børn og lærere var det en vidunderlig oplevelse at komme fra søbadeanstaltens mudrede til friluftsbadets krystalklare vand. Man kan bedst illustrere forskellen ved at sige, at på søbadeanstalten skulle børnene vaskes efter badet, mens de i friluftsbadet skal vaskes før badet.

Da søbadeanstalten i 1935 blev indviet var der stor glæde og tilfredshed. Den så også tiltalende ud i de frie og friske omgivelser; men der lurede en fare, som man ikke havde taget i betragtning, og som man trods store anstrengelser og bekostninger ikke kunne klare, nemlig det dynd og mudder der to gange i døgnnet bliver ført ind med tidevandet; altså en regulær slikdannelse, som man kender den langs Sønderjyllands vestkyst, og da dæmningen og slusen, som skulle holde konstant vandstand, forfaldt, blev forholdene for svømmeundervisningen meget dårlige. Vandet var ofte så uklart, at det var vanskeligt for lærerne at følge børnenes svømmebevægelser, og børnene var forståelig nok bange for undervandssvømning og dykning, som jo hører med til prøverne. Elever og lærere kan altså uden sorg sige farvel til søbadeanstalten og glæde sig over Boldesager friluftsbad.

Der blev i 1952 som tidligere år afholdt to kursus a 2 uger i begyndelsen og slutningen af ferien. Det første kursus måtte foregå på søbadeanstalten, da friluftsbadet endnu ikke var færdigt. Vejret var ualmindelig koldt, vandet var kun 11—12°. 18° anses for normalt. Frafaldet var da også ca. 50 % af de tilmeldte børn. Takket være det opvarmede vand i friluftsbadet kunne man afholde et kursus efter ferien. Undervisningen foregik da fra kl. 16—19. 4. og 5. klasserne fik de første to uger og de højere klasser de følgende to uger.

Skolekomedier og juleafslutninger.

Fra indvielsen af Stormgades skoles nye scene.

Som det fremgår af nedenstående opgørelse blev tilslutningen og resultaterne meget forbedrede, da vi kom ud i Boldesager friluftsbad.

	1. kursus 26/6-9/7	2. kursus 28/7-12/8	3. kursus 18/8-12/9	i alt
Indmeldte	759	458	681	1898
Mødte	387	318	577	1282
Svømmere	317	272	459	1048
Svømmerprøven	30	61	96	187
Frisvømmerprøven	12	36	74	122
Livredderprøven	9	7	21	37

Indmeldelserne på de forskellige klassetrin.

	1. kursus	2. kursus	3. kursus	i alt
4. kl.	241	120	283	644
5. kl.	225	111	139	475
I. m.	164	119	149	432
II. m. og højere kl. ...	129	108	110	347
I alt	759	458	681	1898

Følgende lærere medvirkede: Kruse Hansen, Sv. G. Hansen, Ole Klintø, Ejvin Lau, Gerda Løkkegaard, Bang Mikkelsen, I. Hartfelt Nielsen, Aagaard Sørensen og Erik Vind.

Skoleringen 1952.

(Ved lærer Gerhard Thorsen).

I det forløbne år er der ikke sket større forandring med Esbjerg skole-
roning. Tilslutningen har været som den plejer at være. I år har der
ikke været udenbys langture, disse er foregået som kortere ture til Søn-
derho og Ho bugt.

Til Esbjerg roklubs årlige kaproning var anmeldt 4 drengehold og 3
pigehold. Som ledere har virket lærerne E. Lau, A. Jørgensen, E. Damm
Jensen og Gerh. Thorsen. — Der har i år deltaget 20 hold (80 elever),
og der er roet ca. 2500 km på 568 ture.

Stormgades skoles orkester og pigekor.

(Ved kommunelærerne V. Birch og N. Chr. Bystrup).

Med fritidsmusikarbejdet på Stormgades skole er vi nu gået ind i det
femte år. Efterhånden som tiden er gået, er vi fundet frem til en vis fast
arbejdsform, hvor det daglige arbejde går sin stille, jævne gang med
øvelser og fornøjelige timer.

Orkesteret og koret må nu betragtes som en helhed, da vi mere og
mere har lagt vægt på orkester og kor-ting.

Ved skoleårets slutning måtte vi tage afsked med enkelte af vore
gamle medlemmer, men vi har i orkesteret rigeligt suppleret op fra be-
gynderorkesteret, så vi nu har ca. 30 medlemmer i orkester og 36 i kor.
Begynderorkesteret tæller ca. 20 medlemmer.

I årets løb har vi haft flere selvstændige koncerter, hvoraf vi regner

forårskoncerten i Statsskolens aula for den største — samt medvirket ved flere forskellige sammenkomster rundt i byen.

I begyndelsen af sommerferien havde vi en aldeles vellykket tur til Stavanger på udveksling med »Storhaug Guttemusikkorps«. En så strålende tur skulle man næppe have troet mulig. Bystyret i Stavanger, skoleinspektør Beite samt »Jubilæumskomiteen« skylder vi vor hjerteligste tak.

I efteråret 1951 medvirkede vi ved en lokal musikuge i Varde, og i september 1952 i Sønderho ved feriehjemmets afslutningsfest.

Børnekeramik.

(Ved lærer A. Østerskov Nielsen, Østre skole).

Arbejdsgangen har været som de foregående år: modelering eller drejning af krukker, begitning og bemaling eller dekorering med underglasurfarver, derefter forglødning. Senere påføring af gennemsigtig glasur med påfølgende glasurbrand. Enkelte stk. har fået gennemfarvet dækkende tinglasur.

En skole mere har taget arbejdet med keramik op, nemlig Gammelby skole, og antallet af brændte ting er steget stærkt:

1950—51: 2447 stk.

1951—52: 4400 »

Fordelingen er følgende:

Stormgades skole	1630 stk.
Vestre skole	327 »
Pavillonon, Grådyb	635 »
Gammelby skole	285 »
Østre skole	1523 »

I alt 4400 stk.

I skoleårets løb har vi bl. a. deltaget i fjernsynsudsendelsen på hotel Spangsbjerg og i en udstilling i Stavanger med deltagelse fra de øvrige nordiske lande.

Skolehaverne.

(Ved overlærer A. P. Pedersen).

I skoleåret 1951—52 havde arbejdet i skolehaverne det sædvanlige forløb. — Med hensyn til erstatning for det areal, der ved anlægget af den nye dyrskueplads mistedes, er der nu anvist et areal mellem cyklebanen og Gl. Vardevej til skolehaver, særlig beregnet for skolerne i byens vestlige del. Desuden er der ved haverne i Rørkjær opfyldt et areal, som skal lægges til de derværende haver.

Skolebotanisk have.

(Ved kommunelærer J. Hedegaard Christensen).

Haven har nu eksisteret i 3 år. Træer og buske er godt i gang. Hækken omkring auditoriet er høj og tæt. I det forløbne skoleår er arbejdet gået som tidligere. Plantemateriale er blevet udleveret, og klasserne har aflagt besøg med deres lærere, ved hvilke lejligheder de i sidste årsberetning nævnte arbejdskort hyppig har været i anvendelse.

Esbjerg og omegns skolebio.

(Ved lærer J. Holmberg).

Deltagertallet har været 3380 fordelt på 11 forestillinger, så der har praktisk taget været gode pladser til alle ved hver forestilling. Angivelse af rækkenummer på billetterne er i år forsøgsvis udeladt, og eleverne har selv fået lov til at tage de pladser, de ønskede. I et par tilfælde har »junglens lov« været gældende, men når der blot var en lærer tilstede sammen med den første håndfuld børn, var der ingen besværligheder ved at opnå en rolig kødannelse. De mindste elevens ivrighed efter at få de bageste pladser kølnedes ret hurtigt, da de opdagede besværlighederne ved at se hen over de foran siddende. Lærerstabets deltagelse har været beskedent. Er det da ikke lige så vigtigt at opleve et biografbesøg sammen med børnene som at opleve en side i en af skolens lærebøger sammen med dem?

Ved forestillingerne i december så de små elever »Familien Geline«, mens de store drog på eventyr »Med admiral Byrd til det hemmelige land Sydpolen«. Anden forestilling bestod af farvefilmen »Afrikas vilde pragt« og den gribende »Grøn var min barndoms dal«, og sæsonen sluttede med indianerfilmen »Tomahawk«, der vistes for alle elever.

Ud over de ordinære forestillinger har Skolebio været medvirkende ved fremvisninger for børn af Arvid Klømensens »Japan i farver« og Preben Francks »Oldtidsfilm«.

Esbjerg og omegns skolescene.

(Ved skoledirektøren).

Heller ikke i dette skoleår lykkedes det at få plan i arbejdet.

Det eneste acceptable tilbud, vi modtog, var Sheriff: »Brændende jord« — (»journeys end«).

Der er ført såvel mundtlige som skriftlige forhandlinger med institutionen Dansk Skolescene, og der synes nu at åbne sig mulighed for, at »Landsskolescenen« kan genoptage sin virksomhed med planmæssige turnéer.

Skoleidrætsstævnet 1951.

(Ved lærer Ahlmann Nielsen).

»Der er i årets løb mange store dage på Esbjerg stadion, men skoleidrætsstævnet er den største af dem alle. Den dag tages stadion helt i brug efter sin bestemmelse med det rigtige forhold mellem antallet af deltagere og tilskuere«, og . . . »lad det ikke være i sejren, men i kammeratskabet og i kampens fine sportsånd, at den største glæde ligger«.

Med en sådan anerkendelse af skoleidrætsstævnet og det bedste i sporten bød skolekommissionens formand, forretningsfører G. Ulrik, d. 12. september velkommen til skoleidrætsstævnet 1951. — Til dette, det 17. stævne, var der rekorddeltagelse, idet der var tilmeldt 495 hold, hvilket bevirkede, at man — selv med alle stadions baner i brug — ikke kunne slutte første runde af boldspillene før kl. 18.

Ved udsendelsen af indbydelsen til skoleidrætsstævnet havde udvalget opfordret gymnastiklærere og -lærerinder til at anmelde 3 m. (8.) kl. og realkl. i stafetløb. — For såvel drenge som pigers vedkommende deltog realklasserne fra tre skoler. — Glædeligt var det i øvrigt at se, at pigernes deltagelse i atletik var lige så stor som drengenes.

2. del af skoleidrætsstævnet — kvart- og semifinalerne i boldspil blev

afviklet på skolernes baner i tiden indtil d. 20. september, da finalekampene, budstikkeløb og lærerkampe afvikledes. Lærerne vandt i fodbold over politiet (2—1), i langbold tabte lærerinderne til et pigehold med 31—17, og skoleidrætsstævnets pokaler blev vundet af følgende:

Piger:

- 5. kl. rundbold: Jerne (Esbjerg lærerforenings pokal).
- 2. m. langbold: Rørkjær (Skoleudvalgets pokal).
- III.x håndbold: Jerne (E. H. K.s pokal og nåle).
- IV.x. langbold: Danmarksgade (»Esbjergbladet«s pokal).

Drenge:

- 5. kl. fodbold: Danmarksgade (Esbjerg Idrætsparcs pokal).
- 2. m. fodbold: Stormgade (»Vestkysten«s nåle).
- III.x. håndbold: Stormgade (»Kvik«s pokal og nåle).
- IV.x. fodbold: Rørkjær (»Vestjyden«s pokal).

Ved skoleidrætsstævnets afslutning udtalte skoleudvalgets formand, skoleinspektør frk. M. Hald, at det karakteropdragende i sporten i de senere år havde båret gode frugter. — Frk. Hald havde i intet tilfælde set vindere hovere over for taberne, og taberne havde ikke surmulet, fordi de ikke vandt.

Om skoleopsparingen.

Ved nærværende ønsker vi gerne at sige tak til byens og omegnens lærere og lærerinder for uselvsk arbejde for udbredelsen af sparetanke blandt ungdommen og for medvirken ved børnenes opdragelse til gode økonomer.

Skolespareafdelingen ved vor sparekasse går nu ind i sit 5. år, og vi bringer Dem hermed en skematisk opstilling over det resultat, der er opnået i kroner og øre i de forløbne fire år:

	1948—49 1. år	1949—50 2. år	1950—51 3. år	1951—52 4. år
Indbetalt i sparemærker	71.855,90	55.419,80	52.209,10	52.846,70
Indbetalt i kontanter	15.323,25	28.385,87	38.716,15	60.759,58
Samlet indskud	87.179,15	83.805,67	90.925,25	113.606,28
Tilskrevne renter	317,26	3.272,11	5.995,67	9.190,29
Sparepræmier	549,00	404,00	485,00	575,00
Udbetalt	3.887,76	14.968,82	31.457,82	44.424,06
Indestående ultimo juli	84.157,65	156.670,61	222.618,71	301.566,22
Nye konti	3243	1026	972	960
Udgåede konti	111	197	283	315
Antal konti ultimo juli	3132	3961	4650	5295

Vi benytter samtidig lejligheden til at meddele, at vi af flere lærere er blevet gjort opmærksom på det ønskelige i, at børnene fik lejlighed til at opspare til bestemte formål og ret til at hæve beløbene, når resultatet var nået.

Enkelte forældre har haft det samme ønske, og har ladet børnenes sparemærkehæfter indsætte på alm. sparekassévilkår, hvorved der blev opnået adgang til at hæve beløbene uden varsel.

For at give denne tanke større udbredelse, har vi ladet fremstille nye brochurer til forældrene og nye sparemærkehæfter til børnene, og vi

anmoder herved lærerne om at lade hvert barn få en sådan brochure med hjem. De nye brochurer indeholder meddelelse om, at sparemærkehæfterne kan indsættes i sparekassen

enten i den særlige skolespareafdeling som hidtil, eller i ungdomsspareafdelingen, hvis børnene er fyldt 14 år, eller på alm. sparekassevilkår, såfremt børnene ønsker at spare til et bestemt formål over en kortere tid.

I den gamle skolespareafdeling har vi ladet udbetaling i anledning af konfirmation indgå som noget sekundært, og i stedet påpeget det ønskelige i, at børnene træder ud i livet med en reserve i behold.

For at give disse børn, der ikke umiddelbart ser noget resultat af deres opsparing, en opmuntring og påskønnelse, har vi ladet fremstille et spareemblem, forestillende sparekassens bomærke. Emblemet uddeles til alle, der i år får tilskrevet sparepræmie.

Konti for kollektiv opsparing til ferierejser.

Opmærksomheden henledes på, at sådanne konti kan oprettes med 6 måneders opsigelse til en rente, der for tiden er $4\frac{1}{2}$ % p. a.

Ferielegaterne.

Fra forskellig side har vi haft forespørgsel om, hvordan lodtrækningen af de 5 ferielegater foregår, og vi skal her meddele fremgangsmåden:

- 1) Blandt alle de deltagende lærere udtrækkes 5.
- 2) Er der ikke blandt de udtrukne 2 sparemærkeforhandlere fra byen og 1 fra landet, udskydes det antal numre, der er nødvendig, for at dette krav kan honoreres.
- 3) Ved kassation af udtrukne numre udskydes primært tidligere vindere, subsidiært de sidst udtrukne.
- 4) Efter forannævnte regulering udtrækkes 2 sparemærkeforhandlere fra byen, som ikke tidligere har vundet. (Har alle tidl. vundet, regnes en ny turnus som påbegyndt).
- 5) Efter samme regel som nævnt i punkt 4 udtrækkes 1 sparemærkeforhandler fra landskolerne.

Fra sparekasseseide har det længe været et ønske at samle en del pædagoger, som i skole- og ungdomsarbejdet interesserer sig for økonomisk opdragelse til fælles drøftelse af metoder og ideer. Der tænkes i år afholdt et sådant møde på landboskolen i Lyngby i dagene 20.—22. oktober, og skoleinspektør Sv. Eg Løkkegaard, der er sparemærkeforhandler for Gammelby skole, har givet tilsagn om at deltage som repræsentant fra Esbjerg, og har lovet senere at publicere sine indtryk fra mødet.

Esbjerg og Omegns Sparekasse.

Frirejser og feriehjem.

Frirejser på statsbanerne.

1951: Der blev i alt udstedt 4.014 fribilletter til skolesøgende børn i Esbjerg, heraf var 1.630 billetter til børn over 12 år, og 2.384 billetter var til børn under 12 år. Desuden afholdt kommunen udgifter ved rejse til sommerlejr m. v. for 986 børn og 85 ledsagere. Kommunens udgift beløb sig i alt til kr. 12.502,90.

Svaghørnskolonier.

Kolonien i *Sønderho* rummer 80 sengepladser og har været benyttet af 6 hold med i alt 9.781 forplejningsdage.

Kolonien i *Rendbjerg* med anneks rummer 80 pladser og har været benyttet af 3 hold med i alt 4.800 forplejningsdage; herudover har kolonien før og efter sommerferien været benyttet som lejrskole.

Sundhedsplejen, herunder skolebespisning.

Esbjerg kommunale skolelægetilsyn 1951—52.

(Ved skolelægerne L. M. Jakobsen og H. Marqvard).

Arbejdet har fulgt linien fra tidligere år. Elevantallet stiger stadigt og viser for 1951—52 7377 børn, der alle er undersøgte.

Fra det nye skoleår er ansat endnu en sundhedsplejerske, så der nu er 4 fuldt beskæftigede skolelægeske.

Specialundersøgelse og -behandling for talelidende og høresvage børn ligger stadig hos talelærer og ørespecialist og formidles direkte gennem skolen, mens behandling af synsdefekter foregår hos øjnlæge efter henvisning gennem den praktiserende læge.

Vi har fået lov at fortsætte vor holdningsgymnastik med fire drengehold og fire pigehold, der ca. 2 måneder i efterårssemestret og ca. 2 måneder i forårssemestret får $\frac{1}{2}$ times øvelser to gange ugentligt — ledet af massøse frøken Astrid Petersen. Det er ofte en fornøjelse at se resultatet.

Vi har holdt vor »Forelæsning over sexuallivets biologi og hygiejne« for børn i afgangsklasserne med samme tilslutning og med samme følelse af dog vist at gøre lidt gavn, som vi tidligere har givet udtryk for.

Idet vi henviser til tabellen side skal vi hertil knytte følgende kommentarer:

»Kontrolundersøgte«. Tallet angiver hvor mange børn, der har været til kontrol, ikke hvor mange undersøgelser, der er foretaget, idet adskillige af børnene har været til kontrol flere gange. Det drejer sig om børn, hvor forskellige forhold gør en sådan kontrol ønskelig uden at man skønner, der for tiden er grund til henvisning eller behandling. Som eksempel kan nævnes: påfaldende vægtsvingninger, kattarhalske tilstande, ubestemte symptomer og ikke mindst adfærdsforstyrrelser, tilpasningsvanskeligheder og tydelige milieuskader. Disse kontrolundersøgelser afvikles i alt væsentligt på den ugentlige træffedag, og disse træffedage er en betydningsfuld del af arbejdet. Skolelægen bliver her et vigtigt led i kontakten mellem hjem og skole. Både lærere og forældre kan her komme med skolebørn, der af en eller anden grund ikke klarer sig så godt, som det var at vente. Den rent lægelige og fysiske side overvejes nøje, ofte i kontakt med hjemmets læge. For en del pt. får vi hjælp gennem talepædagog og ørespecialist. En del beder vi skolepsykologerne tage sig af, og en del får vi lov at hjælpe ved sundhedsplejerskens besøg i hjemmet eller ved at få forældrene til at møde hos os, få dem interesserede i og forstående for barnets problem og få dem til at arbejde aktivt med på at støtte barnet, — d. v. s. en milieusanering så godt vi kan gøre det, og så vidt forholdene tillader det.

»Ikke koppevaccinerede« har vi opført fordi man i det forløbne år

har forsøgt at få bund i den »tvungne vaccination«, der af nogle saboteres og for enkelte svigter uden særlig eller lovlig grund.

»Ikke 3. gang difterivaccinerede« figurerer med et ret stort tal (422). Det må anses for uforsvarligt ikke at holde sit barn beskyttet mod difteri. Selv om der er gået flere år efter 2. dosis, kan dog 3. vaccination gives med fuld effekt, — og vi gør, hvad vi kan for at få den givet!

Tuberkuloseundersøgelsen er jo et teamwork mellem tuberkulosestationen og skolelægeinstitutionen. Vi henviser til overlæge dr. med. Lorenzens beretning, men skal dog lige fremhæve: Et stort antal (597) viser positivitet efter infection før skolegangens begyndelse. *Burde ikke alle børn calmettevaccineres så tidligt som muligt?* Et år for år voksende antal bliver det, som det ses af tabellen, — et af de værdifulde resultater af de profylaktiske småbørnsundersøgelser! (Dette tal vil yderligere vise en akut stigning efter folkeundersøgelsen). De få tuberkulinnegative er næsten alle børn, hvor forældrene bestemt modsætter sig vaccination. Vi kan stadig henvise til, at vi ikke har set et eneste tilfælde af aktiv tuberkulose hos vore vaccinerede børn. Een 15-års pige fandtes ved folkeundersøgelsen netop ved udgangen af skolen. Hun er fra et stærkt tuberkuløst milieu, har haft tuberkulose som ganske lille, lidelsen har været i ro hele skoletiden igennem, men hun fandtes nu at have en lille frisk proces i den ene lunge. Endelig viser tabellen et tal for revaccinerede. Man ved endnu ikke hvor længe immuniteten efter calmettevaccinationen varer. Også vore tal vil i løbet af de kommende år give et fingerpeg om dette forhold.

Overvægtige og undervægtige børn forekommer i et mindre antal end tidligere. Vi har fået en korrigeret tavle, der bedre passer til vor tids børn, der er betydeligt højere end tilsvarende aldersklasser var for 20 år siden. Kun meget få af disse børn kan anses for at være syge, derfor så få henvisninger.

»Nedsat syn« angiver som tidligere alle — også korrigerede — synsnedtætelser. De mange henvisninger betyder et stort arbejde for både praktiserende læger og specialisten og en betydelig udgift for forældrene. En del af dem må skønnes overflødige, og efter samråd med øjenlæge dr. med. Johansen vil vi søge at reducere tallet næste år.

Tallet for børn med »kronisk nedsat hørelse« ligger fast år efter år. Overlæge Nielsen udfører stadig — i forbindelse med talelærer Schultz — det samme store fortjenstfulde arbejde til gavn for Esbjergs skoleungdom.

»Holdningsfejl, platfod og spor af engelsk syge« figurerer med tal af samme orden som sidste år. Vurderingen bygger på samme principper, som der tidligere er redegjort for. Vi er klar over, at der blandt vore »rachitiske thoraxdeformiteter« kan skjule sig konstitutionelle eller andre faktorer, f. eks. er nu visse former af tragtbløst fundet forårsagede af begrænsede strammende strøg i diafragma og har næppe noget med rachitis at gøre. Både holdningsfejl og platfod viser forholdsvis færre tilfælde i børnehaver og de små klasser. Der er ingen tvivl om, at småbørnsundersøgelsen sætter sit spor i skolebørnenes fysiske tilstand. Selv om man anerkender konstitutionelle, hereditære og ukendte faktorer en plads i rækken af årsager til holdningsfejl, brystdeformiteter, platfod og genu valgum eller varum, så bekræftes dog år for år vort indtryk af sammenhængen mellem disse uønskede fra det normale (eller optimale?) afvigende deformationer af skeletsystemet og rachitis. Et forhold,

1951—52 Ialt 7377	Danmarks- gades skole				Stormgades skole				Vestre skole				Østre skole		
	Pig. 545		Dr. 514		Pig. 672		Dr. 712		Pig. 543		Dr. 494		Pig. 478		Dr.
	Antal	Henvist	Antal	Henvist	Antal	Henvist	Antal	Henvist	Antal	Henvist	Antal	Henvist	Antal	Henvist	Antal
Kontrolundersøgte	158		82		141		155		68		64		85		47
Ikke koppevaccinerede	2		2						9		8		2		2
Ikke 3. gang difterivac.	22		27		31		41		16		17		27		35
Tuberc. + efter infec. .	47		45		72		63		32		39		40		39
Calmettevac. f. skoleg. .	49		33		51		62		72		54		47		45
Calmettevac. i skolen ..	440		429		535		567		419		390		377		367
Tuberculin negative ...	9		6		11		19		20		12		14		8
Revaccinerede	9		11						18		28		2		
Overvægt	41	1	16		15		3		17		11		45		13
Undervægt	177		155		116		96		40		28		108		115
Sukkersyge	1				1		1				1				
Asthma	2		4		2		5		2		4	2	2		1
Sværrer adfærdsforst. .	4		4		3				5		2		2		3
Fingersutt., neglebidere	20		25		17		28		15		22		12		24
Enuresis	7		25		25		27		11		28		22		29
Taleforstyrrelser	3		9		3		8		2		12		2		14
Nedsat syn	74	36	61	28	35	6	25	8	26	15	13	10	35	8	35
Nedsat hørelse	2		1		4		8	3			2		1	1	2
Usik. farvesans (5. kl.)			19						2		6				13
Nyrebetændelse	2														
Hjertelidelse							3	2	4	2	1	1	1		1
Hudlidelser	18	3	15	1	1	1	2		5		15	6	12		17
Holdningsfejl	155	9	94	5	207	3	174	3	72		53	1	87	3	73
Platfod	72	4	77	2	97	1	98	1	50	1	56	1	42		67
Spor efter eng. syge ...	163		185		188		246		117		120		140		163
Hernier	1		8	1	5		4	1	1		2	1	7	1	3
Hyp.tons	72		68	1	82		114	4	41		33	5	68	4	75
Veg. adenoid.	4	3	5	3	6	5	3	3	1	1	3	2	3	3	2
Anæmi	3	3	4	3	8	7	30	29	2	2	3	3	4	4	
Ref. testis			12	1							13				10
Phimosi			2								3				3
Andre chron. sygd.	6		7				1				1		9		3

vi ofte kan konstatere, er »typiske rachitiske spor« hos børn, som hævdes at have fået adækvat vitamintilskud i form af de standardiserede koncentrerede præparater. Det får os til at spørge: er 4 dråber gtt. Adetamini fort. nok til et barn i voksenalderen? Eller: er 800 I. E. D-vitamin lige fuldgældige i en pille, et koncentreret oliepræparat, i alm. ol. jecoris aselli eller i fiskelever? S. u. Vi antydede sidste år det forkerte forhold mellem størrelsen af børn og borde. Der gøres nu fra skolens side et energisk forsøg på at få suppleret og korrigeret borde og stole og få de rigtige typer frem ved nyanskaffelser. Man har øjet åbent for stillingen ved skolebordet som holdningsbetingsfaktor.

Vi omtalte sidste år vore enuresisbørn. Tallet i år er som sidst. Vi har søgt at trænge lidt mere ind i en del af enkelttilfældene og har kunnet bekræfte den gængse opfattelse, at der langt oftest ligger milieuskader bag, men at utvivlsomt også konstitutionelle momenter gør sig gældende i en del tilfælde. Iøvrigt svinder antallet af sengevædere i løbet af de første skoleår. I vort materiale er fra 5. kl. kun ca. 16 % af enuresisbørnene tilbage, ved udskrivelsen af skolen kun ca. ½ %. En lille trøst for barn og mor, der begge lider under abnormiteten.

Ørkjær skole			Jerne skole				Boldesager skole				Gammelby skole				Veldbæk, Tourup skoler				Antal i alt	Henvist i alt
Fig. 625		Dr. 626	Fig. 267		Dr. 272	Fig. 386		Dr. 401	Fig. 149		Dr. 183	Fig. 26		Dr. 42						
Henvist	Antal	Henvist	Antal	Henvist	Antal	Henvist	Antal	Henvist	Antal	Henvist	Antal	Henvist	Antal	Henvist	Antal	Henvist	Antal	Henvist		
	47		63		43		11		3		8		12		4		4		1081	
	7		3		5				1		1		1						45	
	52		17		28		16		23		18		16				2		422	
	34		18		19		49		34		10		11				2		597	
	58		16		20		26		40		17		14		2		4		662	
	504		225		215		303		316		111		147		24		36		5921	
	29		8		16		7		8		11		11		2		1		205	
	5				3						3								86	
	19		22		20		8		6		9	1	7		5		3		303	2
	131		41		50		3		1		19		29		5		4		1247	
			1																5	
	4				4		3		1				2						40	2
	6						2	1	2	1					1				34	2
	22		13		9		25		24		5		17		2		1		305	
	38		7		19		18		27		6		9				1		320	
	3				3		2		5				1	1			1		68	1
33	48	26	24	14	16	8	16	6	8	3	17	11	12	6	2	2	1		519	235
1			1	1	1	1	3	1	2	1			1	1					29	12
	1				1														52	
2	2		1	1									1	1					8	4
2	2																		13	9
4	14	1	7	1	2	2	2	2			4		6				1	1	134	19
3	110	3	37	2	65	3	113	4	112	1	17	2	32		2		19	1	1498	46
0	68		31		30		46	1	62		7		27		4		8		905	12
3	76		28		33		96		95		18		29		7		13		1787	
3	1				2	1			3	1			1	1					41	9
6	35	2	15	3	20	2	55	2	53	3	8	3	9	4	3	1	3	2		
7	25	22	13	11	10	7	16	10	21	12	5	4	14	12	1	1	3	1	151	114
0	7	5	1		4	4	2	2						2	2	2	1	1	81	73
	14				11	2							7	2			2		69	5
	4				3								1						16	
1	1		2	1	1	1	6	3			1	1			2	1			41	7

Må vi slutte årsberetningen med nogle almene betragtninger over det profylaktiske lægearbejde for vore børn. Undersøgelsen af gravide, spædbørnssundhedsplejerskernes hjemmebesøg, undersøgelsen af småbørn indtil 6 år og skolelægearbejdet, der alt tilbydes enhver gratis, danner en samlet række af forebyggende foranstaltninger, hvis direkte sigte er: raskere og sundere børn. Disse forebyggende undersøgelser betales jo alle af stat og kommune, d. v. s. af skatteborgerne, og der investeres på denne måde mange penge i vore børn. Man hører røster om, hvorvidt det nu også »kan betale sig«. Spørgsmålet kan ikke besvares, resultatet ikke gøres op i penge, selv ikke en nok så omhyggelig statistisk vurdering giver et sikkert billede af dette arbejdes betydning. Tilbage bliver en bedømmelse af helhedsindtrykket, som det fæstner sig hos een, der står midt i arbejdet.

Det er da vor opfattelse, at den profylaktiske indsats, der gøres forud for skolegangens begyndelse, allerede har båret rig frugt. Gennem samtaler med mødrene, der næsten alle år efter år — i hvert fald i grundskolens klasser — følger barnet til skolelægeundersøgelsen, mærker vi en øget interesse for kendskab til barnets legemlige og sjælelige behov.

Ofte afslører mødrene kundskaber og viden, som tydeligt peger tilbage til »børneundersøgelsen« eller til spædbørnssundhedsplejerskens besøg. Resultaterne af lægeundersøgelsen af de børn, der de senere år har begyndt skolen, er særdeles opmuntrende. Børnenes ernæringstilstand og kropshygiejne er tilfredsstillende, bedre end tidligere! Den rigtige kost, spisevaner, sengetid og andre almenhygiejniske principper kendes og erkendes og følges af flertallet. Tilskud af levertran i de mørke måneder er blevet en selvfølge. Forsømmelighed i denne henseende erkendes med undskyldning og løfte om bod og bedring! Selv ved psykosomatiske lidelser er mødre ofte i forvejen indstillet på at søge årsagen i hjemmet og vil gerne have råd, selv om der som regel derved stilles store krav til hende selv. Vi har indtrykket af at arbejde i velpløjet jord. Fortjenesten for alt dette tilkommer i første række vore praktiserende kolleger og vore spædbørnssundhedsplejersker; men disse kan igen takke samfundet, der ved disse vederlagsfri foranstaltninger har givet dem mulighed for at forebygge og vejlede, før skaden er sket. Vi har indtryk af, at det lykkes, — og at det betaler sig!

Skolesundhedsplejerskernes virksomhed 1951—52.

Arbejdet i 1951—52 har i det store og hele fulgt de sædvanlige retningslinier. Det store børnetal og det forøgede kontorarbejde har desværre igen i år bevirket en nedgang i hjemmebesøgene.

Børnehavekl. og de nyindmeldte elever i 1. kl. er blevet vaccineret mod tuberkulose, 4. kl., 2m, 3m, IIIx og realkl. er tuberkulinprøvet og sendt til gennemlysning og eventuel revaccination. De få ikke vaccinerede børn bliver tuberkulinprøvet hvert år.

Personalet ved skolevæsenet har været til gennemlysning i september måned.

Der er gjort synsprøver på de fleste klasser før lægeundersøgelsen, evt. synsnedsættelser eller uregelmæssigheder er efterprøvet af skolelægen ved lægeundersøgelsen.

Ved klassebesøgene er der som sædvanlig talt med børnene om hygiejne, sundhed og gode livsvaner. Desværre kniber det stadig med håndvask, idet det rent praktisk er næsten uigennemførligt med det antal håndvaske, der er tilgængelige for børnene i frikvartererne.

Samarbejdet med hjemmene og skolerne har været godt, og det siger vi tak for.

Eleverne er undersøgt for utøj 1—2 gange i årets løb.

En del elever er efter ørespecialistens henvisning behandlet hos sundhedsplejerskerne.

Hjemmebesøg	558
Moroprøver	4266
Mantouxprøver	277
Utøj	0,68%

Tuberkuloseundersøgelser af børn m. fl. i skoleåret 1951—52.

(Ved overlæge, dr. med. J. N. Lorenzen).

Skolelægerne i Esbjerg har i skoleåret 1951—52 ligesom i de forudgående år som deres del af arbejdet foretaget de påbudte systematiske tuberkulinprøver hos skolebørnene. Tuberkulosestationens opgave har været den at udføre de programmæssige røntgentundersøgelser og cal-

mette-vaccinationer samt at tage sådanne børn til nærmere undersøgelse eller evt. under fortsat kontrol, som henvises af skolelægeinstitutionen eller som af tuberkulosestationen selv af en eller anden grund skønnes at trænge dertil.

Den i løbet af foråret 1952 i Esbjerg og Ribe amt gennemførte folketuberkuloseundersøgelse har kun perifert berørt de egentlige skolebørn, idet den ikke tog børn mellem 7 og 15 år med, ud fra den betragtning, at disse allerede på en betryggende måde blev kontrolleret i skolen. Kun en del børn, der var ældre eller som frivilligt sammen med deres familie kom til folkeundersøgelsen, blev omfattet af denne.

Tuberkulosestationen har i det forløbne skoleår i alt undersøgt 4351 børn, der alle blev gennemlyst eller røntgenfotograferet. 983 af disse børn blev på grundlag af skolelægernes tuberkulinprøve calmettevaccineret.

Af skolernes personale (lærere, rengøringsassistenter o. a.) blev i alt 503 undersøgt, 270 blev røntgen-gennemlyst og 233 skærbilledfotograferet.

Den erfaring, at tuberkulosen blandt skolebørnene praktisk set næsten synes at være holdt op, siden de calmette-vaccineres ved skoletidens begyndelse, ses også bekræftet i det nu forløbne skoleår. Der påvistes kun et enkelt tilfælde, der som følge af smitte i et stærkt tuberkuløst hjem allerede var tuberkulinpositivt og viste røntgenologisk tegn til en afløben tuberkulose omkring lungeroden, da det kom i skole. Barnet klarede sig udmærket gennem årene, men fik nu i puberteten en let lungetuberkulose. Et andet barn frembød en fortætning i lungen, der dog heldigvis kun viste sig at være en almindelig lungebetændelse.

Blandt det undersøgte personale påvistes ingen tilfælde af frisk tuberkulose. Hos en lærerinde fandtes formentlig udhelede rester efter en gammel lungetuberkulose og hos en anden lærerinde en kronisk lunge-lidelse af ikke tuberkuløs art.

Taleskolen.

(Ved audiolog og talepædagog Oluf Schultz).

I skoleåret 1951—52 er der i lighed med de tidligere år blevet foretaget en undersøgelse i 2. klasserne for at finde talelidelser og en undersøgelse af eleverne i 2., 1m, 1x og afgangsklasserne for at finde høre-nedsættelser; tillige er der ført kontrol med de elever, som tidligere havde haft en betydelig høre-nedsættelse. 72 elever er blevet henvist af skolelægerne til mere indgående undersøgelser.

Undersøgelsen for talelidelser gav følgende fund:

I alt undersøgte elever 950	Grad	Læsp	Snøvl	Hæshed	Stammen	Artikulationsforskydelse	Ganespalte	Hareskår
Antal elever	1.	17	3	33	4	1	2	3
	2.	8	9	28	2	1		
	3.	13	29	51	5	4		
Samlet antal		38	41	112	11	6	2	3
Samlet antal i procent		4,0	4,3	11,8	1,2	0,6	0,2	0,3

1., 2. og 3. grad svarer til benævnelsen: ringe, middel og svær grad.

Af de 41 elever med snøvl blev 29 elever henvist til læge, og heraf fik 21 foretaget adenotomi, tonsillotomi eller begge dele. Blandt de øvrige fandtes 5 med deviation, 2 med senuitis, 2 med ganespalte og i 3 tilfælde fandtes ingen anatomisk årsag. 92 blev henvist med hæshed, som dels er blevet behandlet med pensling og inhalation. I 4 tilfælde blev der opereret for knuder på stemmebåndene.

Høreprøverne blev foretaget efter den såkaldte »Esbjergmetode«, hvorved det er muligt at afprøve en hel klasse på een gang. I alt blev der undersøgt 5932 ører. Af det samlede antal fandtes følgende lidelser:

Bihulelidelser	5
Forstørrede halsmandler	21
Indre ørelidelser	11
Mellemørelidelser	35
Næsehulelidelser	7
Næsesvælgspolyper	31
Øregangsekzem	14

De elever, der havde alvorlige hørenedsættelser blev efterprøvet med: Lydledningsprøve fra 64 hz. til øverste høregrense, benledningsprøve, recruitmentsprøve og sprogopfattelsesprøve. På grundlag af disse prøver udskiltes eleverne til evt. henvisning til apparatudlevering, mundaf-læsning og høreøvelser. Der er blevet foretaget udvidede hørekontrolprøver i 129 tilfælde og i 332 tilfælde individuel kontrolprøve omfattende lyd- og benledningsprøve. Der er blevet givet 1746 pustninger, 124 ører er blevet skyllet for cerumen, og der er foretaget 412 skylninger for kronisk udflod. I alt er der blevet givet 11282 behandlinger i tale-skolen.

Lægekontrollen og ortologisk behandling udøves af overlæge S. Fr. Nielsen (spec.: øre-, næse- og halssygdomme).

Esbjerg kommunale skoletandpleje 1951—52.

(Ved overtandlæge S. Å. Vedel-Petersen).

Det ved skoletandplejen ansatte personale bestod af overtandlægen, 3 børnetandlæger, 1 kontorassistent, 4 klinikassistenter og desuden i 3 måneder fra 1. oktober 1951—1. januar 1952 af endnu en børnetandlæge.

Efter åbningen af de nye klinikker på Boldesager skole i januar 1952, ansattes fra 1. marts 1952 endnu en børnetandlæge og en klinikassistent.

Der blev behandlet 2509 piger og 2304 drenge, i alt 4813 elever.

Oversigt over den systematiske behandling af eleverne i 1. klasserne.

Antal børn		De forskellige behandlings antal						
Behandlede	Ikke behandlede	Fyldning		Extraktion		Rodbehandling	Andre behandlinger	I alt
		Blivende tænder	Mælkætænder	Blivende tænder	Mælkætænder			
776	190	1445	9	19	385	64	1001	2923

Oversigt over hele den systematiske behandling i året 1951—52.

	Piger	Drenge	I alt
Rodbehandlinger	304	206	510
Sølvplomber	5223	3243	8466
Emaljplomber	1331	811	2142
Cementplomber	1272	819	2091
Tandudtrækning, blivende tænder	139	90	229
do. mælketænder	953	768	1721
Andre behandlinger	3504	2059	5563
do. mælketænder	1150	909	2059
	13876	8905	22781

Der er foretaget bedøvelse af tandkødet i 1527, reguleringer i 26 komplicerede og i 51 lettere tilfælde. Der er lavet 13 stifttænder, 11 indlæg, taget 488 røntgenbilleder og udført 14 operationer.

De elever, der tidligere er blevet penslet med natriumfluorid, har været til eftersyn og kontrol.

Skolebespisningen.

1/4 1951—31/3 1952.

(Ved lærer Ahlmann Nielsen).

I tiden 1/4 1951—15/5 1951 var der skolebespisning efter samme plan som foregående år, nemlig:

I. Varm mad ved Rørkjær skole og Stormgades skole.

II. Skolefrokost ved alle øvrige skoler.

Heri deltog følgende antal elever:

I. Varm mad	Rørkjær skole	: 550 elever	
	Stormgades skole	: 475 »	
			— 1025 elever
II. Skolefrokost	Boldesager skole	: 358 elever	
	Danmarksgades skole	: 891 »	
	Gammelby skole	: 246 »	
	Jerne	: 438 »	
	Pavillonen	: 131 »	
	Stormgades skole*)	: 266 »	
	Vestre skole	: 857 »	
	Østre skole	: 659 »	
			— 3846 elever

I alt deltog 4871 elever
eller 70 % af det samlede elevantal.

Med lov af 18. juni 1951 fulgte vidtgående ændringer i kommunernes muligheder for etablering af skolebespisning. Således fastsatte loven, at der kun måtte være skolebespisning i månederne nov.—april, og da kun for elever i skolernes seks første klasser samt for elever i skolernes øvrige klasser, når skolelægen anså det for ønskeligt. For elever i 2m og IIx skulle der være mulighed for at modtage ¼ l sødmælk daglig, der-

*) Da det af pladshensyn ikke var muligt at give alle elever på Stormgades skole varm mad, fik en del skolefrokost.

som kommunen arrangerede skolebespisning. — Da samme lov tillige fastsatte et maksimumsbeløb pr. måltid for deltagelse i refusion, besluttede byrådet for samtlige skolers vedkommende at uddele skolefrokost til elever i 1. kl.—1. m (I x) og til elever henvist af skolelægen samt at udlevere mælk til 2 m og II x.

Pr. 1/2 1952 var tilmeldt følgende antal elever:

Skole	1. kl.—1. m.	mælk. 2 m + II x	læge- ordi- neret	I alt	procentvis deltagelse
Boldesager	519	18	1	538	82
Danmarksgade	534	150	3	687	87
Gammelby	233	15	0	248	96
Jerne	315	40	3	368	94
Rørkjær	761	107	1	869	87
Stormgade	726	94	2	822	85
Vestre	608	52	1	661	73
Østre	563	78	0	641	84
I alt	4269	554	11	4834	84

4834 elever er 65 % af det samlede elevantal.

I tiden 1/11 1951—31/3 1952 udleveredes 324.502 stk. skolefrokost (madpakke + æble + mælk) til en gennemsnitspris af 66,7 øre. I samme tidsrum udleveredes 46.276 fl. mælk à 20,6 øre.

Da der blandt de elever, der ikke faldt ind under loven, blev ytret ønske om mulighed for dagligt køb af skolefrokost, blev der ved hjælp af et bon-system åbnet adgang for disse elever samt lærerne til køb af skolefrokost til fremstillingsprisen. Der solgtes i alt 17.600 stk.

Det skolepsykologiske arbejde.

Skolepsykologernes virksomhed.

(Ved konsulent fru K. Løck Pedersen).

Arbejdet på skolepsykologisk kontor har i skoleåret 1951—52 formet sig på sædvanlig vis. Der er så stor en stigning i antallet af forældre-samtaler, så næsten alle eftermiddage må benyttes til disse. Antallet af børn med tilpasningsvanskeligheder er også stigende, og når dertil kommer, at antallet af skolebørn i det hele taget er i kraftig vækst, er det ikke mærkeligt, at det skolepsykologiske arbejde er vokset så stærkt, at den almindelige kontortid slet ikke har kunnet overholdes, og de to skolepsykologers arbejdsdag har været meget lang. Der er da også til det nye skoleår blevet ansat en tredje skolepsykolog, cand. psych., fru Birte Binger, og med denne ansættelse skulle behovet for skolepsykologer foreløbig være dækket.

Med hensyn til det skolepsykiatriske arbejde har det formet sig således, at dr. Ib Ostfeld, der er meget interesseret, havde givet tilsagn om at ville hjælpe os; men det store arbejde på hospitalet i Vester Vedsted gjorde, at han ikke kunne tage herved så ofte, som det var ønskeligt, og han foreslog så, at hans reservelæge, fru B. Jørgensen, skulle tage hertil hver 14. dag. Dr. Ostfeld ville hjælpe hende på alle mulige

måder, ville selv tage sig af de vanskeligste tilfælde og ville modtage de børn, vi i samråd med forældrene ville sende til konsultation i Vedsted. Samarbejdet med de to psykiatere er gået udmærket, og vi regner med, at det kan fortsætte.

Mange af problembørnene er kommet her på kontoret til psykoterapi, andre er blevet henvist til fritidshjem, og af hensyn til behandlingen af børnene har vi haft mange samtaler med forældrene. Et observationshjem for disse problembørn er i højeste grad påkrævet, og man håber, at skolemyndighedernes overvejelser og forhandlinger må give et gunstigt resultat i løbet af det nye skoleår.

I alt er der undersøgt 535 børn på skolepsykologisk kontor. De fordeles sig, som man kan se af skemaet.

I Vestre skoles 1a, hvor man driver individuel undervisning, blev alle børnene intelligensundersøgt med de individuelle prøver; det drejede sig om 27 børn. 215 børn fra 2. klasserne, der havde fået en Dearborn-gruppeprøve, blev efterprøvet med Binet—Simon-prøverne. 29 problembørn blev før undersøgelsen hos psykiaterne intelligensundersøgt her. De 12 børn, der blev udskrevet af hjælpeskolen, fik før udskrivningen en standpunktsprøve og en intelligensundersøgelse. Alle børn med læsevanskeligheder fik før den egentlige læseprøve en intelligensundersøgelse.

Skolepsykolog Erik Matthiessen har skrevet beretningen om arbejdet med disse børn.

Der blev oprettet to læseklasser (Rørkjær og Vestre skoler). De elever, der ikke kunne optages i disse klasser, blev som sædvanligt undervist på læsehold.

Spørgsmålet externatskole bliver nu løst, idet børnehjemmet i Haraldsgade er blevet overtaget af kommunen. Det er pudset op, og åndssvagevæsenet har lejet det og indrettet udmærkede lokaler der. Skolen er netop åbnet; undervisningen er overtaget af hr. og fru Kvorning med skolebestyrere Varming, Brejninge, som den pædagogiske leder. Overlæge Marthinsen, Ribe, har administrationen under sig.

Skole:	Dearborn	Omgængere hjælpeklasse	Læseretard.	Problem- børn	Udskrevet af hjælpekl.	Forsøgs- klasse	I alt
Boldesager	29	19		2			50
Danmarksgade	46	23	2	7	6		84
Gammelby	5	11	3	4			23
Jerne	11	9	1				21
Rørkjær	39	26	9	2	1		77
Stormgade	29	19	3	5	1		57
Vestre	36	21	12	8		27	104
Østre	20	29	13	1	4		67
Alle skoler:	215	157	43	29	12	27	483
Endvidere:							
Tilflyttere							15
Skolemodenhedsprøve							16
Andre intelligenspr.							39
I alt							553

Når vi forhåbentlig i det nye skoleår får indført nye skolemodenhedsprøver, får et observationshjem og et ekstra rum til legeterapi med »sandkasse« etc., skulle de fleste af skolepsykologernes ønsker være opfyldt.

Læseretarderede børn.

Til undervisning på læsehold og i læseklasser var i skoleåret 1951—52 indstillet 138 nye elever, hvoraf 102 blev optaget på læsehold eller i læseklasser. Børnene var fordelt på 17 læsehold og i 2 læseklasser. I løbet af skoleåret blev der desuden på Vestre skole etableret særundervisning for 2 elever. I november-december og i april-maj blev alle børn på læseholdene og i læseklasserne underkastet diagnostiske læseprøver for at kontrollere standpunktet i læsning, i stavning og diktat. Fra læseholdene udskreves ved skoleårets slutning 39 elever, fra læseklasserne 4 elever.

Til skoleåret 1952—53 er der i alt udtaget 111 elever, der får undervisning på 20 læsehold og i 2 læseklasser.

Læseklasserne, der blev oprettet i begyndelsen af skoleåret på Rørkjær og Vestre skoler, har i det store og hele opfyldt de forventninger, man stillede til dem; men da man fra skolemyndighedernes side ikke turde belaste lokalerne yderligere, blev der for skoleåret 1952—53 ikke oprettet nye læseklasser.

Læseklasserne, der i særlig grad er beregnet for elever, hvis læsedefekt er så alvorlig, at det også i de andre fag er nødvendigt at tage hensyn til denne defekt, er ikke tænkt som en afløser af læseholdene, der har fungeret tilfredsstillende i en årrække, men som en udbygning af særundervisningen. De to former for særundervisning har begge deres store mission, og det er vort håb, at de undersøgelser, der foretages på skolepsykologisk kontor, i forbindelse med klasselærernes skøn i de fleste tilfælde er tilstrækkeligt grundlag for den rigtige placering i læseklasser resp. læsehold. Fra skolepsykologernes side arbejdes der stadig på at komme frem til gode og pålidelige kriterier, når man skal bedømme børns læsefærdighed og årsagerne til disse, således at man med endnu større sikkerhed kan afgøre, hvilken form for særundervisning, der er den bedste for et barn, der er læseretarderet eller ordblind.

Socialrådgiverens virksomhed.

(Ved socialrådgiver frk. Iris Mogensén).

Det forløbne år har været et godt arbejdsår.

Ganske vist har der ikke tidligere været så mange »sager«, men de fleste har været af ren social karakter.

144 sager har drejet sig om direkte ulovlige forsømmelser.

I 36 tilfælde har forældre undladt rettidigt at indmelde undervisningspligtig børn til skolegang.

De øvrige tilfælde var af følgende årsager: medvirken ved det skolepsykologiske og -psykiatriske arbejde — sociale problemer i hjemmene — efter henvendelse fra skoler, forældre eller de institutioner, med hvilke vi samarbejder.

Der er således aflagt 917 besøg i hjemmene — hertil kommer besøg på skoler og andre kontorer samt samtaler med forældre her på kontoret.

En del besøg efter henvendelse fra skolerne er af mere forebyggende

karakter, idet der aflægges besøg i tilfælde, hvor forældrene har undladt at meddele grunden for barnets forsømmelse, og man har begrundet formodning om, at forsømmelsen er — eller vil blive — ulovlig. I de fleste af disse tilfælde er ved henvendelsen givet en nogenlunde gyldig grund, men barnet er mødt i skolen straks efter henvendelsen. Man har herved undgået en mere langvarig, tvivlsom forsømmelse.

Disse besøg har i årenes løb vist sig i mange tilfælde at give gode kontaktmuligheder. Disse forældre henvender sig ofte selv, når der er problemer af forskellig art i hjemmet. Man har da i udstrakt grad samarbejdet med socialkontor, børneværn, mødrehjælp, arbejdsanvisning og andre institutioner.

Med hensyn til de ulovlige forsømmelser har man i så udstrakt grad som muligt søgt at finde den reelle baggrund for forsømmelsen og afhjælpe de forhold, der har været direkte, indirekte eller medvirkende grund hertil.

Som det vil fremgå af statistikken andetsteds i beretn., har de ulovlige forsømmelser udgjort 0,06 % af samtlige undervisningsdage. Til sammenligning hermed skal nævnes, at de i skoleåret 1945—46 udgjorde 0,18 % — i 1947—48 0,13 % — i 1949—50 0,10 %.

Det stadig stigende børnetal og det deraf følgende forhøjede antal henvendelser og forøgede deltagelse i det psykiatriske arbejde har bevirket, at det ikke har været muligt at beskæftige sig så indgående med de enkelte tilfælde som tidligere.

Vil udviklingen fortsætte som hidtil, må der nødvendigvis skabes mulighed for at øge arbejdskapaciteten, såfremt denne gren af det skolemæssige arbejde skal holde den nuværende standard.

Virksomheder i forbindelse med skolevæsenet.

Esbjerg kommunale fortsættelsesskoler 1951—52.

(Ved forstander H. Mogensen).

Aftenskolen (50. skoleår).

Der gennemførtes i den forløbne sæson pudsigt nok akkurat det samme antal hold som i 1950—51, nemlig 244. Antallet af fagelever har været 4266 (3720 i 1950—51). Antallet af egentlige elever (gengangere fra regnet) kan ansættes til ca. 3000 ligesom sidste år. Samlede timetal: 11696 (10137 i 1950—51). Over 100 medarbejdere, lærere, studiekredsledere m. v. har været med i arbejdet. Som tilsynsførende har virket kommunelærerne K. Selmer (Danmarksgades skole), Henry Jacobsen (Stormgades skole, Fiskerhøjskolen), Henry Mogensen (Rørkjær skole + virksomhed på aftenskolens kontor), Werner Petersen (Østre skole), A. Krogh (Jerne skole) og viceinspektør Valther Petersen (Boldsager skole). Husholdningskonsulent frk. Johanne Rasmussen har haft ledelsen og tilsynet med husholdningsundervisningen.

Fra »Arbejdernes oplysningsforbund« (AOF) var der tilmeldt 64 hold, fra »Folkeligt oplysningsforbund« (FOF) 26 hold, fra »Liberalt oplysningsforbund« (LOF) 3 hold, fra »Esbjerg husmoderforening« 23 hold, fra andre foreninger og private kredse 21 hold.

Holdene fordeler sig på følgende måde:

10	hold	i	samfundslære
2	»	»	litteratur
6	»	»	regning og matematik
5	»	»	sundhedslære og samaritergerning
22	»	»	engelsk
3	»	»	fransk
1	»	»	fjerkræavl
4	»	»	havebrug
127	»	»	håndgerning (syning, tilskæring, vævning, knipling)
5	»	»	bogbinding
7	»	»	sløjd
2	»	»	bogføring
11	»	»	andre fag (herunder musikhistorie, fotografisk kemi og fysik, tegning, søkundskab, indendørsarkitektur, selvbyggeri, skole- og opdragelsesproblemer, dagliglivets jura).

Af disse hold havde 41 to-delt semester.

Husgerningsholdene omtales specielt nedenstående.

Husholdningskursus.

(Ved husholdningskonsulent Johanne Rasmussen).

Husholdningsundervisningen i sæsonen 1951—52 påbegyndtes som tidligere år 1. septbr. 1951 og sluttede 1. maj 1952. Sæsonen er opdelt i 2 semestre, hver på 15 uger. Desuden er der et sommersemester på 6 uger.

Der har, foruden et demonstrationskursus på ca. 80 deltagere, været gennemført 38 hold med 647 elever. Af disse hold er de 21 oprettet direkte af aftenskolen, resten er tilmeldte hold fra henholdsvis Esbjerg husmoderforening (10), coop. husmoderforening (3) og Dansk kvindesamfund (4).

Af de gennemførte hold er:

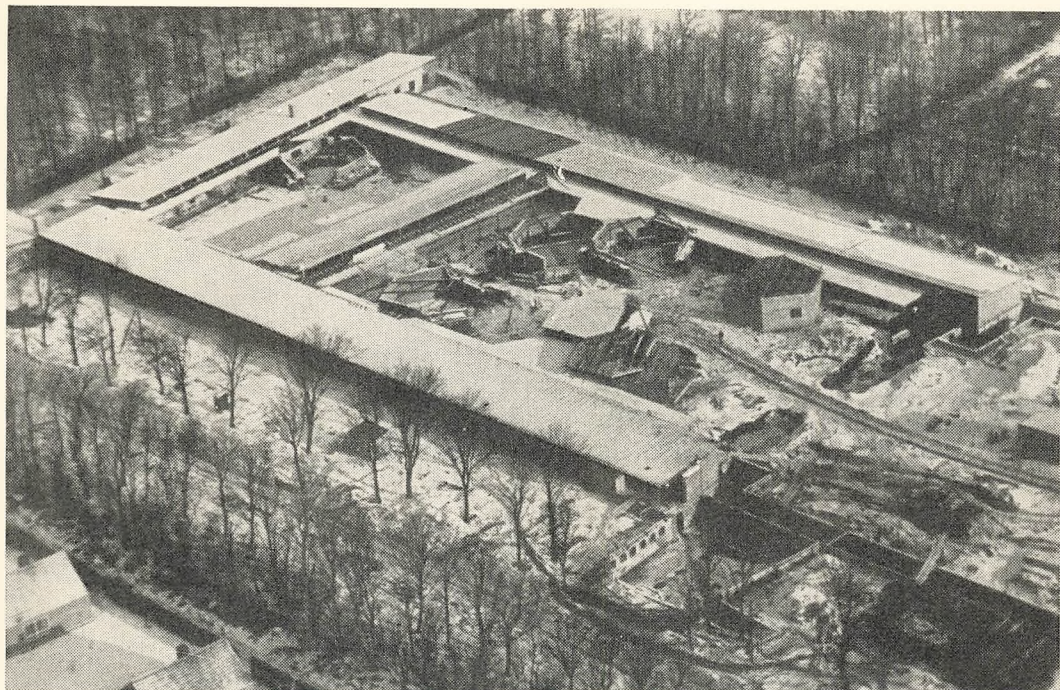
25	for	unge	piger	og	mænd
11	»	husmødre			
1	demonstrationskursus				
2	hybelkursus				

Som tidligere år har kommunen betalt alle udgifter til madvarerne, der beløber sig til henholdsvis kr. 1,10, 1,20, 1,30 pr. elev pr. gang.

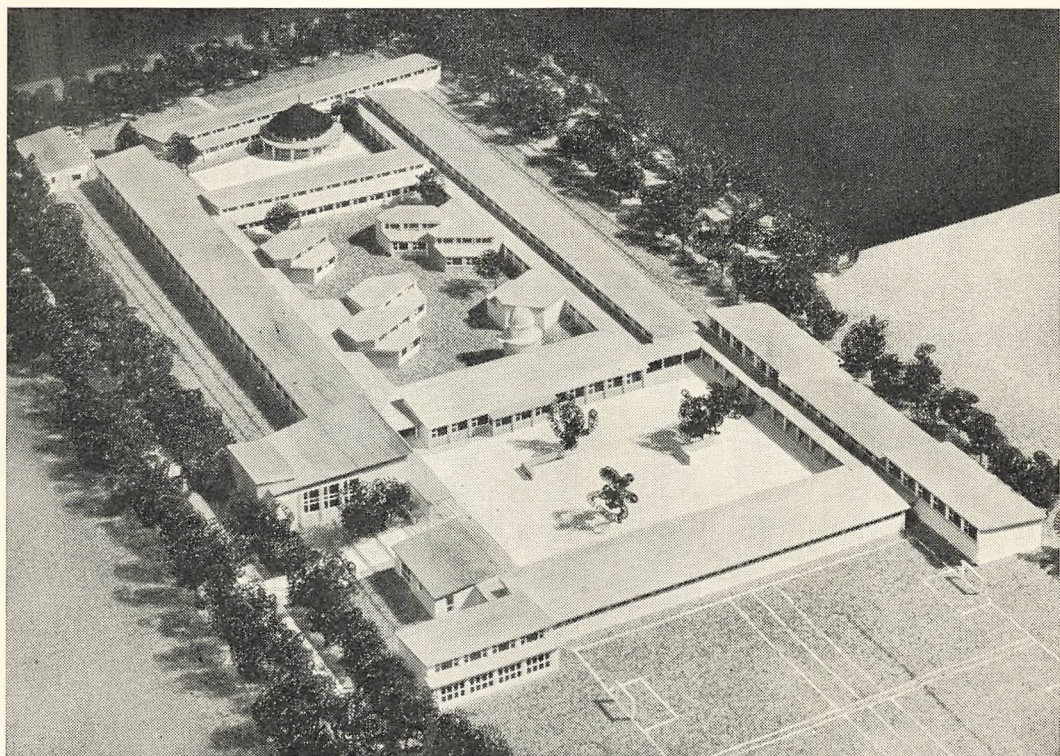
På demonstrationskursus var de teoretiske emner forbeholdt redskaber og tekstiler. Konsulent Agnethe Lundstedt, Statens husholdningsråd, gennemgik meget fornøjeligt og belærende »arbejdsbesparende redskaber«, og konsulent Signe Hessellund, Bramminge holdt 2 foredrag om tekstilerne, — interessant og let forståeligt.

»Hybelkursus«, oprettet på initiativ af Dansk Kvindesamfund i samarbejde med rektor Thure Hastrup, blev et yderst fornøjeligt kursus, hvor man på 15 aftener forsøgte at lære de unge at indrette deres hybeltilværelse så nemt, godt og hyggeligt som muligt.

Undervisningen har på de forskellige hold været ledet af husholdningslærerinderne Andrea Nielsen, Marie Louise Maulund, Elisabeth Bækgård og Hilda Nordholt.

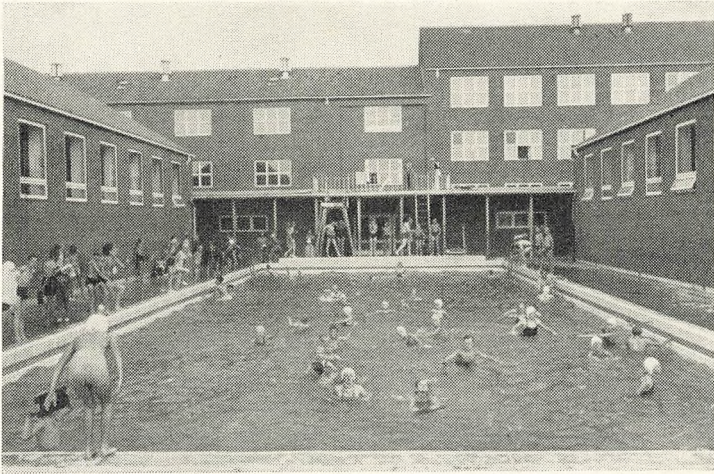
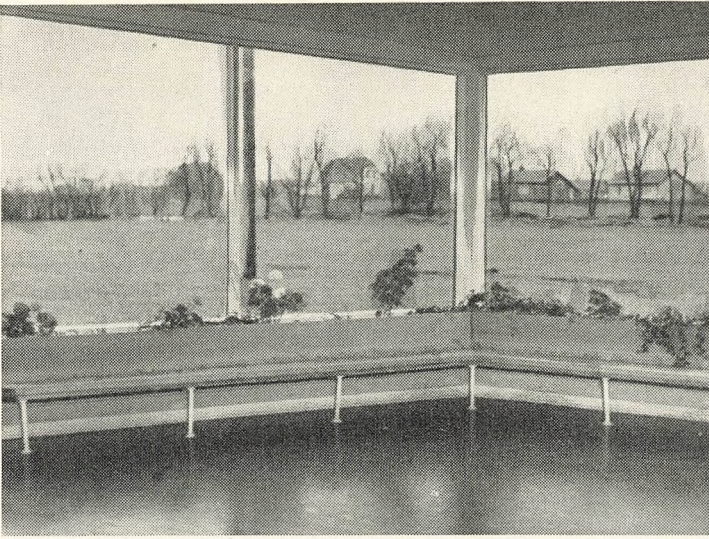

Luftfoto af Grådybskolens byggeplads i begyndelsen af januar 1953.

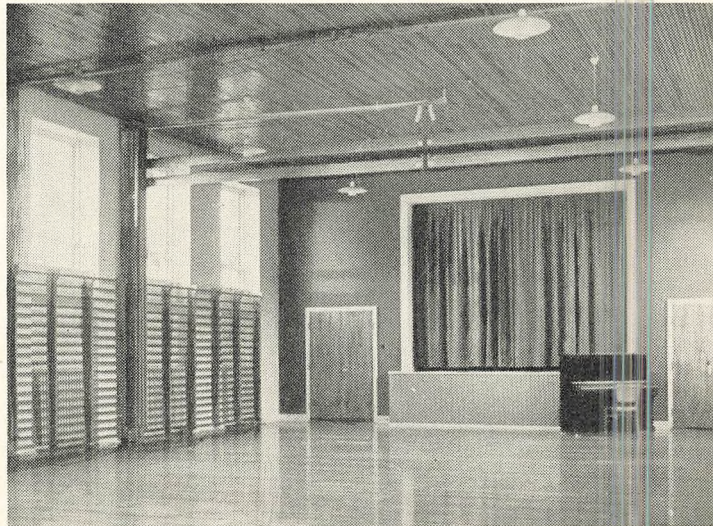
Model af Grådybskolen.

Fra den ny fløj ved Gammelby skole

*Boldesager skole
friluftsbad.*

*Gymnasliksal med fast scene.
Boldesager skole.*

De unges haver.

I »De unges haver« var der 61 deltagere, hvilket er det hidtil største antal. Hertil kommer en del børn, der særlig i tiden før sommerferien var meget ivrige i deres små haver mellem frugttræerne. I ferien groede deres haver til, og mange af børnene overkom ikke at få dem i orden igen, men opgav det hele og forsvandt. Måske der med hensyn til disse små »snyltegæster« burde indledes samarbejde med børneskolens skolehavevirksomhed. Også blandt de egentlige deltagere i havearbejdet, var der enkelte »svipsere«, men mange passede haverne eksemplarisk og fik både på den ene og den anden måde stort udbytte af sommerens arbejde. Den daglige ledelse besørgedes af forsøgsassistent Jess Scidler.

Esbjerg ungdomsskoles 13. skoleår.

(Ved kommunelærer Max Søndergård).

I modsætning til tidligere år startede ungdomsskolen sidste uge i september (tidligere først i oktober). Der tilmeldtes 68 drenge og 57 piger, der fordeltes på 3 pigeklasser og 2 drengeklasser, heraf var 1 drengeklasse og 1 pigeklasse 2. års elever. Den ene af pigeklasserne blev oprettet som husassistentklasse med dagundervisning fra 14—20.

Skolens obligatoriske fag har været lagt på 2 aftener, medens en 3. aften fuldstændig har været helliget fritidsbeskæftigelser med adgang til de sædvanlige arrangementer.

Ungdomsskolens håndboldhold for drenge vandt i sæsonens løb over ungdomsskolerne fra Århus, Horsens og Vejle og blev herved uofficiel jyllandsmester for ungdomsskolerne.

I vinterens løb var der besøg af ungdomsskolen fra Tvile samt en fritidsklub fra Flensborg, som ungdomsskolens elever besøgte sidste år. I årets løb har der været arrangeret 3 festlige sammenkomster.

Frafaldet har været normalt, — der har dog været lovlig grund i flere tilfælde end tidligere.

Følgende lærerkræfter har undervist: Husholdningskonsulent Johanne Rasmussen, kommunelærerinde Kirsten Lønne, gymnastiklærerinde Karen Sacks, sundhedsplejerske D. J. Klit, syerske Bodil Fischer, stationinspektør Axel Madsen, kommunelærer Erik Damm Jensen, montør Helge Krogh, kommunelærerne E. Engsted, Arne Nielsen, Rode Petersen, Ole Klintø og Egon Skov. Kml. Max Søndergård har haft tilsyn og daglig ledelse af arbejdet.

Esbjerg årskursus for lærere.

(Ved viceinspektør Sv. Å. Werborg).

Esbjerg Årskursus oprettedes i 1936 af Esbjerg Lærerforening.

Bortset fra korte instruktionskursus var et ophold på Danmarks Lærerhøjskole den eneste form, under hvilken en lærer kunne erhverve sig pædagogisk uddannelse før dette tidspunkt.

De mange årskursus, der i slutningen af trediverne oprettedes i provinsen, må derfor ses som et led i bestræbelserne for at gøre den undervisning, som gives på Danmarks Lærerhøjskole, tilgængelig for et større publikum og hermed imødekomme et fra lærerne længe næret ønske om at stå bedre rustet til det daglige arbejde i skolens tjeneste.

Esbjerg Årskursus er af undervisningsministeriet anerkendt som berettiget til i fagene engelsk, tysk, fransk, matematik, dansk, svensk, fysik og kemi at give en undervisning svarende til den, der meddeles på

Danmarks Lærerhøjskoles 1. årskursus i disse fag, således at der for kursister, der har gennemgået undervisningen på tilfredsstillende måde, udstedes et af undervisningsministeriet godkendt vidnesbyrd, der giver adgang til optagelse på Danmarks Lærerhøjskoles 2. årskursus i de pågældende fag.

Et kursus, der skal ækvivalere et 1 års kursus på Danmarks Lærerhøjskole, må omfatte ca. 210 timers undervisning fordelt på 2—3 år.

Foruden at oprette kursus i disse »anerkendte« fag har årskursus til opgave at oprette kursus af længere eller kortere varighed, når et rimeligt antal lærere udtrykker ønske derom, og det skønnes, at oprettelsen af sådanne kursus er til gavn for det daglige arbejde i skolen eller til fremme af lærernes personlige udvikling.

Esbjerg Årskursus ledes af en bestyrelse på 5 medlemmer. Bestyrelsen består af skoledirektøren i Esbjerg, amtskolekonsulenten for Ribe amt og 3 medlemmer valgt af Esbjerg Lærerforenings bestyrelse.

Medlemmer af bestyrelsen er i øjeblikket skoledirektør N. P. Andersen, amtsskolekonsulent N. H. Nielsen, Varde, lærerinderne E. Nielsen og K. M. Nielsen samt viceinspektør Sv. Å. Werborg. Sidstnævnte fungerer som formand og varetager den daglige ledelse.

Kursusåret begynder 1. september og strækker sig for de anerkendte fags vedkommende over ca. 28 undervisningsuger. Der kan således afsluttes omkring 1. maj. For de frie fags vedkommende indretter man sig efter deltagerens ønsker.

Den daglige undervisningstid ligger lige efter skoletid eller om aftenen. Hvor der er udenbys deltagere, indretter man undervisningstiden efter tog- og rutebilforbindelser med oplandet.

De lokale myndigheder i Esbjerg, Oksbøl og Holsted har velvilligst stillet gratis lokaler til rådighed henholdsvis på Danmarksgades og Stormgades skoler samt på kommuneskolerne i Oksbøl og Holsted; desuden har man benyttet faglokaler på Esbjerg statsskole.

Esbjerg Årskursus har i det forløbne år fået følgende tilskud: Fra Esbjerg byråd 2300 kr., fra Ribe amts skolefond 1200 kr. og fra staten 75 øre pr. elevtime i fagene dansk, tysk, engelsk, svensk og fysik.

Kursisterne har indbetalt 3390 kr.

I kursusåret 1951—52 var der 111 kursister fordelt på 9 hold, hvoraf et hold i engelsk undervistes i Holsted (lærer: inspektør E. Haldager, Esbjerg) og et hold i dansk i Oksbøl (lærer: adjunkt B. Rasmussen, Tarm). Fra Esbjerg deltog nedennævnte lærere:

Tysk II (lærer: overlærer J. Wolff), Leif Jensen, A. Bækgaard Johansen, Aage Bach Sørensen, Olav Poulsen, Inga Lau, Maren Hansen og S. Randløv Kristiansen.

Fysik: (lærer: lektor H. Leth), Bent Otto Jensen, Hans Obling, Niels O. Christensen, Bent Madsen, Gunnar Slot og Svend G. Hansen.

Naturhistorie: (lærer: adjunkt N. Fernstrøm), K. Bækgaard Knudsen, E. Damm Jensen, Ejvin Lau, Inga Lau, Holger Christensen, Rob. Timmermann, Karl Bruun, M. Kruse Hansen, Inga Wegeberg Thøgersen og G. Aagaard Sørensen.

Engelsk II: (adjunkt E. Tyrrestrup), Johs. Eg Clausen, Henning Hjulær og Ciliane B. Sørensen.

Svensk: (kommunelærer J. Holmberg): Ahlmann Nielsen, Kr. Baarup Johansen, Karen Mosegaard Mikkelsen, Synnøve L. Jørgensen, K. Gabriel Pedersen, Hans A. Hansen, Kr. Larsen og Maren Hansen.

Børnekeramik: (kommunelærer Østerskov Nielsen), Agnethe Kirkegaard, Else Marie Sønderby, Hans Hannemose, Karen Fonsmark, Erling Møller, Frida Kløft, Kirsten Lønne, Rigtor Jensen, Jens Lambertsen og C. Riis-Anthonen.

På et kortere kursus i *regnemethodik* — for undervisningen med små børn — deltog 16 kursister.

Sydjysk ungdomskostskole, Holsted.

(Ved forstander S. N. Friborg).

Skolen har haft et pigehold, april—juni på 40 elever, et pigehold september—december på 41 elever og et drengehold januar—marts på 39 elever eller i alt i løbet af skoleåret 120 elever, en stigning fra foregående år på 18. Da skolen er beregnet til 40 pr. kursus, har vi altså haft fuldt hus.

Af den samlede elevflokk kom 24 fra hjem, hvor faderen har selvstændigt erhverv, mens 96 var fra hjem, hvor faderen eller moderen var lønmodtager eller rentemodtager. Af de 96 var igen de 14 børn af enlige kvinder, enker eller fraskilte.

Eleverne har alle været mellem 14 og 18 år, 21 var fyldt 17 år, 42 var fyldt 16, 46 var fyldt 15, og 11 var kun fyldt 14 år.

Skolens undervisningstid er udvidet fra 9 til 10 måneder, idet 2. pigehold er på skolen fra september til jul. Selv om denne udvidelse af opholdet for det ene hold er ret moderat, synes det dog at være af ikke ringe betydning for de pågældende elever, og det stadige omkvæd, når et elevhold skal rejse, er: »Kan vi ikke få lov til at blive noget længere?» — Nu har man naturligvis kun lov at tage en sådan udtalelse som udtryk for, at eleverne befinder sig godt på skolen, men 3 måneder er kun kort tid, og kursus af 5 måneders varighed ville uden tvivl være at foretrække, hvis det blot ikke ville medføre, at endnu færre unge kunne få et sådant skoleophold.

Allerede nu er det sådan, at en del af de 12 kommuner, der ejer og driver skolen, hvert år må sige nej til en række ansøgere, og jeg tror, tiden er inde til at overveje alvorligt, om man ikke skal gå over til at udvide skolens kapacitet med 50 %. En sådan udvidelse ville forbedre skolens driftsøkonomi så en væsentlig nedsættelse af skolepengene kunne blive følgen. Mener kommunerne ikke at kunne ofre mere på denne ungdom, end man allerede gør, kunne de resterende midler vel skaffes ved, at man opkrævede en del af skolepengene for elever fra hjem med en rimelig indtægt, og jeg er overbevist om, at det selv med denne ordning hurtigt ville lykkes at fylde skolen, selv med en udvidelse på 50 %. — Det er min opfattelse, at et skoleophold af denne art er af så stor værdi for de unge, at man bør lade så mange som muligt få del i det, og at pengene dertil er givet ud på en måde, så det betaler sig for samfundet.

Skolens lærerstab er uforandret.

Skolens bestyrelse består af: overlærer M. Kaae, medlem af Esbjerg byråd, formand, borgmester Robert Holm, Horsens, byrådsmedlem, journalist A. Kirkegård, Silkeborg, rektor Georg Buchreich, Åbenrå, og byrådsmedlem, skoleinspektør H. A. Hansen, Kolding.

Skoledirektør N. P. Andersen, Esbjerg, er bestyrelsens sekretær og skolens kasserer.

Esbjerg børnebiblioteker.

Esbjerg børnebibliotekers bestyrelse.

Valgt af Centralbiblioteket for Sydvestjylland, Esbjerg:

Landsretssagfører A. C. Krebs, formand.

Lærer F. Astrup.

Fru Agnes V. Nielsen, M. B.

Typograf Sigurd Borch, M. B.

Overlærer Karen M. Nielsen, M. B.

Selvskrevet medlem:

Skoledirektør N. P. Andersen.

Valgt af Esbjerg byråd efter indstilling af Esbjerg skolekommission:

Overlærer S. Holt Jensen, M. B.

Forretningsudvalget består af:

Landsretssagfører A. C. Krebs, formand.

Skoledirektør N. P. Andersen.

Overlærer S. Holt Jensen.

Esbjerg børnebiblioteker, der udgør en administrativ enhed, omfatter:

1. Hovedbiblioteket (børnebiblioteket) i Centralbibliotekets bygning.
2. Skolebibliotekerne:

Boldesager skole,

Danmarksgades skole.

Gammelby skole,

Jerne skole.

Rørkjær skole.

Stormgades skole.

Veldbæk skole.

Vestre skole.

Østre skole.

Den store stigning i Esbjerg børnebibliotekers benyttelse, som det forløbne år kan notere, må tilskrives dels det stigende børnetal, dels den rigeligere for alle alderstrin tilstedeværende bogbestand. Endvidere må den stærke stigning i børnebibliotekets udlånstal henføres til en forøgelse af udlånssdage med 43, idet det på grund af den store tilstrømning af børn blev nødvendigt at holde åbent for udlån tre dage om ugen mod før to. Læsesalarbejdet på dette sted er af samme grund indskrænket, og der er ikke mulighed for nogen bedring, før nye og større lokaleforhold bliver tilvejebragt. Stigningen i skolernes læsesalsbesøg skyldes for en del åbning af en ny læsesal på Boldesager skole.

Bogudvalget har afholdt to bogvalgsmøder.

Som et led i deres uddannelse har bibliotekarselev frk. Ellen Bech, Lemvig, arbejdet 1 måned og fritidshjemsarbejder P. R. Poulsen, Esbjerg, 85 timer på børnebiblioteket. De har begge modtaget undervisning i børnebiblioteksarbejde.

Børnebibliotekets personale har udarbejdet en liste over bøger, egnet for ungdomsklubber, til offentliggørelse i disses medlemsblad.

Enkelte af Storm Petersens malerier har været udlånt til Carit Andersens Forlag med henblik på reproduktion til forlagets store Storm Petersen udgave, hvori flere af billederne er medtaget og samlingen som helhed omtalt.

Efter den nye bibliotekslovs vedtagelse var Esbjerg børnebibliotekers vedtægt ikke i overensstemmelse med de nye normer. Som følge heraf er en ny vedtægt udarbejdet, hvorefter Esbjerg børnebiblioteker pr. 1. april 1952 overgår til ren kommunal drift.

Oversigt over virksomheden i udlånsafdelingerne.

	Antal bind 31/3-51	Antal bind 31/3-52	Antal lånere 31/3-51	Antal lånere 31/3-52	Antal udlån 31/3-51	Antal udlån 31/3-52
Boldesager skole	1.035	1.612	94	184	3.007	4.015
Danmarksgades skole ...	2.522	2.800	527	631	6.535	7.591
Gammelby skole	805	1.133	154	158	3.704	4.752
Jerne skole	1.063	1.451	166	197	3.224	2.639
Rørkjær skole	2.591	2.974	440	480	6.930	8.145
Stormgades skole	2.655	2.748	534	537	9.255	9.397
Veldbæk skole	470	576	38	48	917	1.625
Vestre skole	2.373	2.826	425	307	7.315	6.703
Østre skole	2.215	2.600	308	356	4.836	5.461
Hovedbiblioteket	9.516	10.179	2.307	2.810	60.799	75.026
I alt	25.245	28.899	4.993	5.708	106.522	125.354

Skolerne: 10,7 % stigning. Hovedbiblioteket: 23,4 % stigning.
Stigning i alt: 17,67 %.

Af frilæsningsæt til 1.—3. klasser er i alt udlånt:

	Sæt	Antal bind
Boldesager skole	18	615
Danmarksgades skole	15	476
Gammelby skole	4	126
Jerne skole		150*)
Rørkjær skole	37	990
Stormgades skole	22	672
Veldbæk skole		
Vestre skole	44	1.320
Østre skole	9	360
Hovedbiblioteket	3	116
I alt	152	4.825

*) Lånt til enkeltlånere fra 1.—3. klasse.

Oversigt over virksomheden i læsesalsafdelingerne.

	Antal bind 31/3-51	Antal bind 31/3-52	Antal åbningsd. 1951-52	Antal besøg 1950-51	Antal besøg 1951-52
Boldesager skole	149	249	103	0	1.215
Danmarksgades skole	751	814	144	1.993	1.807
Gammelby skole	148	246			
Jerne skole	281	355	103	1.632	1.817
Rørkjær skole	983	1.050	141	4.108	4.952
Stormgades skole	1.085	1.035	145	2.011	2.005
Veldbæk skole	148	207			
Vestre skole	293	363	104	1.738	1.561
Østre skole	366	429	108	2.252	2.297
Hovedbiblioteket	1.174	1.163	148	3.556	3.801
I alt	5.378	5.911		17.290	19.455

Skolerne: 13,09 % stigning. Hovedbiblioteket: 6,8 % stigning.
Stigning i alt: 12,5 %.

Virksomheden i hovedbiblioteket.

Hovedbiblioteket har haft åbent for udlån hver mandag, onsdag og fredag kl. 14—19, i alt 149 udlånsdage (1950/51: 106 dage), og der er udlånt 75.026 bd. (1950/51: 60.799 bd.), en stigning i udlånet på 23,4 %.

2810 børn, deraf 1039 nyindmeldte, har benyttet biblioteket (1950/51: 2307), en stigning i lånertallet på 21,8 %.

Læsesalen har været åben hver tirsdag, torsdag og lørdag kl. 15—19, i alt 148 dage (1950/51: 169 dage) og har været besøgt af 3801 børn (1950/51: 3556), en stigning i antallet af besøgende på 6,8 %. I virkeligheden benyttes læsesalen af et langt større antal børn, end statistikken viser, da der er betydelig flere børn, der benytter læsesalen på udlånsdagene end på læsesalsdagene. Det er dog med de nuværende lokaleforhold og det forcerede arbejdstempo på udlånsdagene (gennemsnitlig 503 udlån for hver 5-timers udlånsdag) umuligt at føre en nøjagtig statistik over læsesalsbesøget på udlånsdagene, hvorfor dette er opgivet.

Hovedbiblioteket har fra 1. oktober 1951—31. marts 1952 haft en egentlig »Eventyrtime« med oplæsning af eventyr og fortællinger for børn under 10 år, og en egentlig oplæsningsaften for større børn, hvor Lisa Tetzner: Er Paul skyldig? og Edith Unnerstad: Kasserollerejsen er blevet oplæst.

Den første tirsdag i hver måned har børnebiblioteket desuden afholdt filmaften, enten med eventyrfilm eller oplysende film på programmet, som f. eks.: Film fra Lapland, fra Grønland eller om Statsradiofonien. Samtidig har der været udstillet bøger og ophængt plakater om det pågældende emne, undertiden udarbejdet af børnene selv. På enkelte af disse oplæsningsaftener har biblioteket desuden afholdt »Litterære Hvem-ved-hvad-konkurrencer« og uddelt bogpræmier til vinderne.

Disse oplæsnings- og filmaftener er slået godt an blandt børnene og har skabt en god kontakt mellem de store børn og biblioteket.

Til eventyrtimerne har der gennemsnitlig været 25 børn hver gang, og til oplæsnings- og filmaftenerne gennemsnitlig henholdsvis 50 og 100 børn. (Bemærk: Børnebiblioteket har 36 siddepladser!)

På læsesalen har der i løbet af vinteren været afholdt 2 præmiekonkurrencer, én, hvor børnene skulle skrive tekst til billedserien »Bogmanden«, og én, som hed: »Hvilke 3 bøger ville du tage med på en øde ø?« Der indkom i alt ca. 100 besvarelser og uddeltes 6 bogpræmier.

Esbjerg Junior-Frimærkeklub, som er opstået af børnebibliotekets frimærkeklub, »Luppen«, har hver onsdag og torsdag aften afholdt møde i børnebiblioteket med foredrag, konkurrencer og film. Møderne har været besøgt af 1770 børn.

En kvindestudiekreds fra A. O. F. har besøgt børnebiblioteket og hørt et foredrag om børns læsning, og desuden har en DUI-afdeling fra Gammelby fået biblioteket forevist.

Der er afsendt 4.871 1.- og 2. hjemkaldelser og 477 andre skrivelser.

Tilvæksten 1951/52 har været 6.298 bd. (1950/51: 3.705 bd.), og der er kasseret 2.105 bd. (1950/51: 2.096 bd.).

Samarbejdet med skolerne.

17 IIf klasser og 13 IIIx mellemklasser har besøgt biblioteket og fået undervisning i biblioteksbenyttelse.

Der har været udlånt 9 emnebiblioteker til brug i klasserne (125 bd.). Blandt emnerne kan nævnes: København, Sten- og bronzealderen,

Ægypten, Afrika, Litteratur om Florence Nightingale. Desuden har der været udlånt 1 sæt norsk skønlitteratur og 3 sæt frilæsningsbøger.

Enkeltekspeditioner til lærere, der søger supplerende læsning eller oplæsningsstof, har været i tiltagende, såvel som andre voksne fra fritidsklubber og lign. og forældre har søgt biblioteket for at få udarbejdet litteratur- eller indkøbslister.

På feriekolonien i Rendbjerg har biblioteket deponeret 125 bd., på skolepsykologisk kontor 38, skolen for ufaglærte 151, Boldesager skolebibliotek 50, Tourup skole 8 og Jerne filialbibliotek 46 bd. udlånsbøger. Desuden har militærlejren i Nymindegab lånt 98 bd. ungdomsbøger.

Feriekolonien i Sønderho og Kystsantatoriet i Hjerting har begge fået en samling kasserede bøger.

Der er foretaget hylderevision på skolebibliotekerne i Boldesager, Gammelby og Stormgades skoler. Desuden er kartotekerne på Stormgades skoles udlån og læsesal revideret og omkatalogiseret.

De ved skolerne nedsatte udvalg består — foruden af skolebibliotekarerne — af følgende:

Ved Boldesager skole:	Skoleinspektør Ingemann Jensen. Overlærer C. Riis-Antonsen.
Ved Danmarksgades skole:	Skoleinspektør F. Klintø. Overlærer F. Tornsberg.
Ved Gammelby skole:	Skoleinspektør Sv. Eg Løkkegaard. Overlærer Friis L. Skov.
Ved Jerne skole:	Skoleinspektør P. Waaben. Overlærer Kaj Jensen.
Ved Rørkjær skole:	Skoleinspektør John Jensen. Lærerinde Gudrun Nielsen.
Ved Stormgades skole:	Skoleinspektør S. Laursen. Overlærer Gunnar Carlsen.
Ved Veldbæk skole:	Førstelærer Axel Knudsen.
Ved Vestre skole:	Cst. skoleinsp. Gabriel Pedersen. Lærerinde Ellen S. Nielsen.
Ved Østre skole:	Skoleinspektør Margrethe Hald. Lærer Viggo Schøtt.

Personalet 1. april 1952:

Overbibliotekar: Ingrid Vig Jensen.

Børnebiblioteket:

Børnebibliotekar:	Grethe Norvang.
»	Lise Langvad.
»	Marie Svendsen (4 timer daglig, fratrådt 1/9 1951).
»	Inge Uglvig Christiansen (tiltr. 15/9 1951).
Kontorist:	Elise Soelberg (4 timer daglig).
Medhjælper:	Lilian Vagt.

Boldesager skole:

Skolebibliotekar: A. Skov Thomassen.

Danmarksgades skole:

Skolebibliotekar: Just Willumsen.

Medhjælper: Th. E. Thomasen.

Gammelby skole:

Skolebibliotekar: Jens Lambertsen.

- Jerne skole:
Skolebibliotekar: J. C. Skov Thomassen.
- Rørkjær skole:
Skolebibliotekar: Villiam Pedersen.
Medhjælper: Ulla Worm.
- Stormgades skole:
Skolebibliotekar: Laurits Nielsen.
Medhjælper: Kristiane Sørensen.
- Veldbæk skole:
Skolebibliotekar: Axel Knudsen.
- Vestre skole:
Skolebibliotekar: Inga Wegeberg Thøgersen.
Medhjælper: Vilhelm Christensen.
- Østre skole:
Skolebibliotekar: Børge E. Hansen.
Medhjælper: Karen Mosegaard Mikkelsen.

Regnskabsoversigt.

Udgifterne til skolevæsenet 1951—52.

Lønninger, statens tilskud fradraget (lærere m. fl.) ...	1.490.907,47	kr.
De faste ejendomme (fradraget statens tilskud t. forrentn.afd.)	445.849,80	»
Drift af skolehave	1.624,66	»
Skolelæge m. v. (tilsk. fra amtet fradraget)	50.564,07	»
Skoletandklinik	117.030,78	»
Inventar og materiel	145.215,81	»
Brændsel, belysning og vandforsyning	210.897,44	»
Undervisningsmidler	306.096,07	»
Kontorholdsudgifter	68.517,22	»
Rengøring og rengøringsmidler	341.054,20	»
Befordring af børn til og fra sportsplads m. v.	6.441,54	»
Tilskud til lærer- og børnebogsamlinger	36.623,93	»
Forsikringer, herunder ulykkesforsikring	5.852,12	»
Ungdomsskoler, aftenskoler (statens tilskud fradraget)	94.149,18	»
Diverse udgifter	524.164,18	»
	3.844.988,47	kr.
Indtægt: skolepenge, husleje, varmebidrag m. v.	14.021,35	»
Kommunens samlede udgift	3.830.967,12	»
Statens og amtets samlede udgift (heri tilskud til mellem- og realskolen)	1.785.844,28	»
Kommunens, statens og amtets samlede udgift	5.616.811,40	kr.

Den gennemsnitlige udgift pr. barn i skolen og pr. indbygger.

	pr. barn	pr. indbygger
Kommunen i alt	524,79	78,52
Statens og amtets tilskud	244,64	36,60
Tilsammen	769,43	115,12

Efterskrift.

Et slidsomt år som sine nærmeste forgængere. Et år, hvor skolearbejdet gik sin »normale« gang — hvorved forstås, hvad vi gennem de senere års mangel på lærere og lokaler har vænnet os til at betragte som »normalt«.

En opgørelse over lokalebehov af ministeriet forlangt foretaget på grundlag af, hvad der virkelig *er* normalt, viste i al sin gru, hvor langt vi er kommet fra »den gode, gamle« skole.

Hvert af de senere år har lagt sten til byrden, der skal bæres i skolens hverdag.

At det går ud over eleverne er gang på gang fremhævet, men det skal her *tillige* udtales, at også den menige lærer får sin store del af byrden gennem vandringen med klassen fra lokale til lokale, gennem besværet med at holde sammen på klassens ejendele, gennem forøget nerveslid på grund af den urolige skole, gennem — ja, gennem mange andre ting i skolens fortravlede hverdag.

Skolevæsenets ledelse er lærerstaben stor tak skyldig for, at den trods store vanskeligheder holder skolen i så god gang, som tilfældet er.

M. Hald.

N. P. Andersen.

Indholdsfortegnelse.

Administration, ledelse og tilsyn 3—5	Særlige arbejder og nyanskaffelser 8
<i>Frirejser og feriehjem:</i>	Udlån af lokaler 9
Frirejser på statsbanerne 29	Rengøring og opvarmning 10
Svabørnskolonier 30	<i>Det skolepsykologiske arbejde:</i>
<i>Forsømmelser:</i>	Skolepsykologernes virksomhed 38
Børnenes forsømmelser 16	Læseretarderede elever 40
Lærerpersonalets fraværelse ... 16	Socialrådgiverens virksomhed .. 40
<i>Fritidsbeskæftigelse:</i>	<i>Skolespareafdelingen</i> 28
Svømmeundervisning 24	<i>Statistik:</i>
Skoleroning 25	Skolesøgende og undervisningspligtige elever 11
Skoleorkestre 25	Klassetal og børnetal 12
Den keramiske virksomhed 26	Gennemsnitsbørnetal 12
Skolehaverne 26	<i>Sundhedsplejen:</i>
Skolebotanisk have 26	Skolelægetilsynet 30
Skolebio 27	Skolesundhedsplejerskernes virksomhed 34
Skolescene 27	Tuberkulosekontrollen 34
Skoleidrætsstævne 27	Behandling af talelidende 35
<i>Lærerkrafter, deres antal, fordeling m. v.:</i>	Mundaflysning, høre- og ørekontrol 35
Oversigt over embedernes antal og fordeling 14	Skoletandplejen 36
Lærerpersonalets ugentlige timetal 16	Skolebespisningen 37
Forandringer i lærerpersonalet 14	<i>Udvekslingsrejser</i> 20
Jubilæer 14	<i>Understøttelser:</i>
Læreres kursus og studierejser 15	Elevunderstøttelser 20
Årskursus 15	Tilskud til læreres deltagelse i kursus 20
<i>Prøver og eksaminer:</i>	<i>Virksomheder, der er tilknyttet skolevæsenet:</i>
Årsprøve 17	Esbjerg kommunale fortsættelsesskoler 41
Optagelse på statsskolen 17	Esbjerg årskursus for lærere ... 43
Optagelsesprøven til I.xm. 17	Sydjydsk ungdomskostskole, Holsted 45
Mellemskole- og realeksamen 18—19	Esbjerg børnebiblioteker 46
Præliminærkursus 17	
<i>Regnskabsoversigt</i> 50	
<i>Skolebygningerne:</i>	
Oversigt 6	

